چیرۆکی جینۆسایدکردن و بەکەنیزەکردنی کچانی ئێزدی لە دەمی کچێکی ڕزگاربووەوە… هیوا ناسیح

کورتەیەکی مێژوویی

هەموو دەزانین کە داعش ڕۆژی ٣ی ئابی ٢٠١٤ پەلاماری شارۆچکەی شەنگال و گوندەوارەکانی دەوروبەری دا و داگیریکرد. وەک هەندێک سەرچاوە دەڵێن لە ماوەی دوو ڕۆژدا ١٢٩٣ کەسیان بە کۆمەڵکوشت هاوکات نزیکەی شەش هەزار و پێنجسەد ژن و پیاو و منداڵیشیان ڕفاند. بۆ ئەمانەش پشتیان بە هەندێک لە دەقەکانی قورعان، فەرموودەکانی پەیامبەر، فەتوای هەندێ لە پێشەوایانی ئیسلام دەبەست. دیارە داعش زۆر تاوانی گەورەیان ئەنجامدا کە دەچنە ئاستی تاوانی نێودەوڵەتییەوە، یەک لەو تاوانانەش بەکەنیزەکردن یان بەکۆیلەکردنە، کە ئەوان وەك نوێکردنەوەی نەریتێکی رەسەنی ئیسلامی شانازیان پێوە دەکرد. بە سەبایا بردنی و کردنیە کەنیزەك و بەسەر میر و چەکدارانیدا بەخشینەوە یان لە بازاڕی کۆیلەفرۆشیدا فرۆشتن. لە مێژوودا ئەوان چەندینجار ڕووبەڕووی کۆمەڵکوژی (فەرمان) مەرگ بوونەتەوە، سەرەتا لەلایەن هێزە داگیرکەرە عەرەبەکان و پاشانیش تورکەکان، بەداخەوە زۆرجار خەڵکی کوردیی موسڵمانەکان، ڕۆڵی ئێجگار نەگەتیفیان بینیووە و بەشداربوون لە کۆمەڵکوژی ئێزیدیکان. هەندێک سەرچاوە زۆر بەجوانی باسی لە مێژووی پڕ کارەساتی ئێزدییەکانی کردووە و بە بەڵگەوە مێژووی تراژیدی ئەوان و فەرمانی کۆمەڵکوژیان دەگێڕنەوە. لەمبارەیەوە دەڵێن : یەکەم فەرمانی کۆمەڵکوژی ئیزدییەکان دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٧ی کۆچی، لە کات و سەردەمی خەلیفەی موسڵمانان "عومەری کوڕی خەتاب"دا ئەنجامدراوە. دەوڵەتی ئیسلامیی داعش لە یەکەم ژمارەی گۆڤاری (دابق) کە بە زمانی ئینگلیزی لە هاوینی ٢٠١٤ و ماوەیەك پاش گرتنی شەنگال و ناوچە کوردستانیەکانی تر دەریکرد، لە وتارێکدا بە ناونیشانی: زیندووکردنەوەی کۆیلایەتی بەر لە هاتنی قیامەت (احیائ العبودیە قبل اوان الساعە) بە بەشانازیەوە باس بەکۆیلەکردنی کچانی ئێزدی و دابەشکردنیان بەگوێرەی ئەحکامی شەریعەت وەك دەسکەوتی جەنگ بەسەر چەکدارانیدا دەکات، ئەوەیش بە "یەکەمین کردەی بەرفراوانی

بەکۆیلەکردنی خێزانە موشریکەکان لە کاتی وەستانی کارکردن بەو حوکمەوە" لەقەڵەم دەدا. زۆر زانا و بیرمەندیی ئیسلامی تر هەمان ئەم بۆچوونەیان دەربڕیوە، کە پێی وایە کۆیلایەتی لە ئیسلامدا حەرام نەکراوە، بگرە ڕێگەپێدراوە و ئەمیر بۆی هەیە دیلەکانی جەنگ بگاتە کۆیلە، کە لەو بارەدا ئافرەتەکانیان وەك جاریە بەسەر (موجاهیدان)دا دابەش دەکرێن و هەر عەقد و نیکاحێکی پێشوویان بەتاڵ دەبێتەوە.

کتێبێکی دۆکیۆمێنتی

هیچ چیرۆکێکی کاریگەری نوسەرێک یان سیناریۆیەکی خەیاڵکردی فیلمێک، هەرچەندە مەزن و سەرنجڕاکێشیش بێت ناگات بەڕ بەسەرهاتی ڕاستینەی کەسێک کە خۆی لە مەرگەسات و تاڵی و سوێری و چیرۆکی ڕزگاربوون و هەڵاتندا بەشدار بووبێت و بەسەری هاتبێت، نمونەش بەسەرهاتی ڕزگاربووانی گەورەتاوانی ئەنفالەکان و کوشتاری بەکۆمەڵی ئێزدییەکانە.فەریدە خەڵەف ناوی ڕاستینەی کچە کوردێکی گەنجی ئێزدییە، لە گوندی کۆچۆی ناوچەی شەنگال کە زۆرترین ڕەشەکوژیی تێدا ئەنجامدرا، یەکێکە لە رزگاربووانی دەستی داعش و بەچاوی خۆی ئەو مەرگەساتانەی بینیوە، بەکەنیزە کراوە، وەک کۆیلەی سێکس مامەڵەی لەگەڵدا کراوە، کەسوکاری بەدەستی دڕندەکانی داعش شەهیدکراون، بە هەرجۆرێک بووە لەگەڵ هەندێک کچی تردا و بە ڕێگەیەکی مەترسیدار و سەرکێشیکردن هەڵاتوە و ئیستا لە ئەڵمانیا دەژی، سەربوردەی دڵتەزێن و سەرنجڕاکێشی خۆی کردۆتە کتێبێک، کە بە هاوکاریی خانمە ڕۆژنامەنوسی ئەڵمانی کە نوسەر و پرۆفیسۆری بواری ڕۆژنامەگەرییە (Andrea C. Hoffmann) بە ناوی چیرۆکی فەریدە، ئەو کچەی بەسەر داعشدا سەرکەوت (Farida Khalaf, Das Mädchen, das den IS besiegte) ساڵی ٢٠١٦ و بەزمانی ئەڵمانی و قەبارەی ٢٥٣ لاپەڕە بڵاوکراوەتەوە. چیرۆکێکی زۆر کاریگەر، هەستهەژێن، تاسێنەرە، دەکرێت چەندان بابەتی ڕۆمان و فیلمی لێ هەڵبهێنجرێت. بە خوێندنەوەی و تەواوکردنی لێت نابێتەوە، بەڵکو ڕووداوەکانی نێوی بە ماوەیەکی درێژ و ڕۆژانە لە خەیاڵدان و نەستتدا دێن و دەچن و لەگەڵت دەژین. دڕندەیی بێوێنە و بێسنوری داعش و هەڵخەڵەتاندن و فێوفێڵی پیاوان ئاینی و بەکۆیلەکردنی مرۆڤ لەم سەدەی تەکنەلۆژیا و پێشکەوتووەدا دەبینین.

شارەدێی کۆچۆ

کات مانگی تەموزی ساڵی ٢٠١٤ یە شارەدێی کۆچۆ کە گوندێکی جوانە،

دەکەوێتە باکوری قەزای شەنگال بەدووری ٢٣ کم سەر بە شارۆچکەی قەیرەوان “بلیج”ە. هەروەك دەکەوێتە رۆژئاوای پارێزگای موسڵ بەدووری ١٢٠ کم، نزیکەی ١٧٠٠ کەس دانیشتوانی بووە، زۆرینەی خەڵکەکەی خاوەنی ئاینی ئێزیدین، کەمینەیەکیش کورد و عەرەبی سونە بوونە. خەڵکەکە مەشخوڵی کاری رۆژانە و ئاسایی خۆیانن، زۆربەیان بە ڕەزداری و کشتوکاڵ داهاتی ژیانیان دابین دەکەن، باوکی فەریدە پاسەوانی سنورە، چوار کوڕ و کچێکی هەیە کە فەریدەیە، ئەم خوێندکاری پێنجەمی ئامادەیی بووە لە گوندی خۆیان و بەتایبەت لە وانەی بیرکارییدا زۆر زیرەک و بەهرەمەندە، ئاواتی ئەوەیە ببێتە مامۆستای بیرکاری لە داهاتوودا، ئەم کە نەخۆشی پەرکەم (فێ)ی لەگەڵدایە، لەگەڵ چەند کچێکی هاوڕێ و هاوپۆلیدا سەرقاڵی کۆششکردن و خۆ ئامادەکردنن بۆ ساڵی خوێندنی داهاتوو کە دەچنە پۆلی شەشەمی ئامادەیی. باخی میوەی وەک هەنجیر، هەنار، قەیسی، تو و سەوزەکانیان هەیە، ژیانێکی ساکار و خاکیانە دەژین. براکانی یەکێکیان لەم گەورەترە، ئەوانی تر مناڵترن لەم. دایکێکی میهرەبان و دڵسۆزیان هەیە.

فەریدە دەڵێت باپیرم وای دەیگێڕایەوە (مێژووی ئێمەی ئێزدی مێژووی ئازار و چەوساندنەوە و ڕەشەکوژییە بەسەرماندا، هەموویان سەکوتیان کردوین، کوردە مسوڵمانەکان، شاکانی ئێران و سوڵتانەکانی عوسمانیش، بە جۆرێک تا ئێستا ٧٢ جار کۆمەڵکوژ کراوین، جارەهای لەژمارە نەهاتوو کچ و ژنەکانیان ڕفاندوین و بە کەنیزەک کراون، لەسەر ماڵوحاڵی خۆمان دەریانکردوین و تاڵان کراوین، یان بە هێزی شمشێر ناچارکراوین، ئاینی خۆمان بگۆڕین، پێمان دەڵێن شەیتانپەرستەکان…هتد).

بۆ ڕێز لە شەیتان و خۆر دەگرن و پیرۆزە لایان؟

سەبارەت بە بیروباوەڕیان لە زمانی باپیرییەوە دەیگێڕێتەوە: خودا ویستی مەلائیکەکانی خۆی تاقیبکاتەوە، بزانێت کامیان بەڕاستی ئەویان خۆش دەوێت و بە هیچ بونەوەرێکی تر جگە لە زاتی خۆی کڕنوش نابەن، بۆیە کاتێک ئادەمی دروستکرد، داوای لێکردن کە کڕنوشی بۆ ببەن، لە نێویاندا تەنها مەلەک تاوس ئامادە نەبوو کڕنوشی بۆ ببات، چونکە ئەو گوتی کڕنوشبردن تەنها بۆ خودایە، واتە ئەم لە تاقیکردنەوەکە دەرچوو لە نێو هەموویاندا. هەر بۆیە خودا زۆر خۆشحاڵ بوو پێی). ئەمانیش لەو هەڵوێستەوە زۆر ڕێزی لێدەگرن. بەڵام تەنها خودا دەپەرستن. خۆریش کە هەموو رۆژیک رووی تێدەکەن لە کاتی نزاکانیاندا، لای ئەمان نیشانەی ڕۆشنایی ژیان، پیرۆزی،

سەرچاوەی ژیانە، بۆیە هەڵمای پیرۆزییە لایان نەک بیپەرستن.

بەجێهێشتنی ئێزدییەکان بۆ چارەنوسی ڕەش

لە کۆتایی تەموزدا داعش بەشێوەیەکی خێرا و نائاسایی دەستدەگرن بە سەر ناوچەجیاجاکانی باکور و ڕۆژهەڵاتی سوریا و موسڵ و دەوروبەری، وەک دەردەکەوێت جیهادییەکان لە سعودییە، قەتەر و تورکیاوە کۆمەک و چەک وەردەگرن، تا سوننە بەهێز بکەن. کە کۆنترۆڵی هەر شوێنێک دەکەن سەرجەم کەمە ئاینییەکانی وەک دییان، ئێزدی و تەنانەت شیعەکانیش کوشتوبڕ دەکەن، ترس و سامێکی زۆر دەخەنە دڵی ناوچەکەوە، دڕندەیی و بێبەزەیی ئەوان دەنگ دەداتەوە. لە ١ی ئابی ٢٠١٤ دا هێزە شومەکەی داعش پەلاماری سەربازگەیەکی نزیک زومار دەدەن و کۆنترۆڵی دەکەن. ئیتر هەنگاو بە هەنگاو لە ناوچەکەی ئەمان و دەشتی موسڵ نزیکتر دەبنەوە. هەرچەندە هێزی پێشمەرگە کە بارەگایەکیان لە شارەدێکەی ئەمان هەیە و هەندێک سەربازگەی سوپای عێراقیش لەناوچەکە هەن، کە ئەمان بە پشتوپەنای خۆیانیان دەزانن. بەڵام لەو ڕۆژانەدا دەبینن کە هێزەکانی سوپای عێراق و هێزەکەی پێشمەرگەش کە سەربە پارتی دەبن پێش گەیشتنی داعش پاشەکشە دەکەن و وەک باوکی دەڵێت، پێشمەرگە ئێمەیان بۆ داعش بەجێ هێشت و بەگورگان خواردویان داین! بەمە زۆر پەست و ناڕەحەت دەبن و ترس و دڵەڕاوکێیەکی زۆر گوندەکانی ئەمان و دەوربەر دەگرێتەوە. ناچار تەنها ڕێگە بڕیار دەدەن خۆیان بەرگری لە خۆیان بکەن، ئەمان کە سێ تفەنگیان هەبووە بە نۆرە دەچنە سەربان و پاسەوانی دەکەن، ئەم پێشتر باوکی فێری چەک بەکارهێنانی کردوە.

کارەسات

داعش وردە وردە نزیک دەبێتەوە هێرشی بەربەریانەی ئەوان بەرفراوان دەبێت بێ هیچ بەرگریەکی دیاری سوپای عێراق و پێشمەرگە. مرۆڤ گریانی دێت. ناوچەکە شڵەژاوە، هەرکەس هەوڵ دەدات سەری خۆی ڕزگار بکات. پورێکی فەریدە کە لە گوندێکی ترەوە هەڵاتوە دێت بۆ لایان، بەگریانەوە باسی ڕووداوەکانی موسڵ و دەوروبەریی و تاڵان و بڕۆ و کوشت و بڕی مەسیحییەکانی ئەوێیان بۆ دەکات، دەڵێت دەست لە پیاو و ژن و منداڵیش ناپارێزن و دەبێت خۆتان ڕزگار بکەن. هەندێک ئۆتۆمبیلیان هەیە هەڵدێن و ڕوو لە چیای شەنگال دەکەن، هەڵیانە سەرگەردان و لامسەلایی مل دەنێن، زۆربەش بڕیار دەدەن بمێننەوە، یان ڕاستر بڵێین، هیچ چارەیەکی باشتر شک نابەن، چونکە لایان وایە کە شاخی شەنگال بەم چلەی هاوینە کە زۆر بێ پەنا و بێ درەخت و گەرم و

ڕووتەنە، لە برسێتی و تێنوێتیدا دەخنکێن. دۆخێکی وەک ئەنفالەکان دێتە ئاراوە. کەس ناپەرژێتە سەر کەس.

سەلام ناوێک کە عەرەبێکی سوننەیە و کوێخای گوندەکەیانە، دێتە ناویانەوە و دەڵێت: پێویست بە ترس و هەڵاتن ناکات، من لەگەڵ داعشەکاندا دانیشتووم و ئەوان دەڵێن هیچتان لێ ناکەن و پارێزراو دەبن. کاتێک دەپرسن: ئایا گرەنتی هەیە،دەڵێت: من بەڵێنم لێ وەرگرتون، هیچ لە کۆچ نەکەن. هەندێک باوەڕی پێ ناکەن، بەڵام زۆرینە سارد دەبنەوە لە هەڵاتن هەرچەندە گومانیان هەیە. دوای چەند ڕۆژێکی تر جارێکی تر سەلام کۆیان دەکاتەوە و دەڵێت: ئێمە ڕێکەوتنمان لەگەڵیاندا کردوە، کە ئاشتی بکەن و پارێزراو بین، بەو مەرجەی دەبێت، هەموو چەکەکانی لامانە ڕادەستی ئەوان بکەین! بەم فێوفێڵە هەموو ناچار دەبن چەکەکانیان ڕادەست بکەن تا گیان و ماڵیان پارێزراو بێت. سەیر ئەوەیە سەلام خۆی و چەند کەسێک بە ئۆتۆمبیلێکەوە دەسوڕێنەوە و چەکەکان کۆ دەکاتەوە! باوکی فەریدەش بە ناچاریی هەر سێ کڵاشینکۆفەکە ڕادەست دەکات، هەرچەند دایکی گومان دەبات و دەڵێت، ئێ خۆ هیچ گرەنتییەک نییە!

هێرشەکان نزیک دەبنەوە، لەو ڕۆژانەدا داعش دەست بەسەر شاری مەخموریشدا دەگرێت، کە نزیکی هەولێرە. ئیتر ئەمان ئەوەندەی تر نائومێد دەبن، چونکە هیوایەکیان هەبوو پێشمەرگە داکۆکیان لێ بکات. دوای چەند ڕۆژێکی تر چەکدارەکانی داعش بە چەکوچۆڵەوە بە چەند پیکابێک ڕوو دەکەنە گوندەکە، سەیر ئەوەیە سەلامی کوێخاش بەرگی ڕەشی وەک ئەوانی پۆشیوە و لە دوای پیکابەوە لەگەڵیاندایە. ئیتر سەلام بە تۆنێکی تری دەنگ و وەک بانگخوازێکی داعشەکان و بە ئاشکرا و دەنگی بەرز هاوار دەکات: هاتوین بۆ لاتان پێتان رابگەیەنین، کە بێن خواکەی ئێمە بپەرستن و ببنە ئیسلام، ئێوە شەیتانپەرستن و دەبێت واز بهێنن لە ئاینی خۆتان، گەر دەتانەوێت گیانی خۆتان ڕزگار بکەن! ئێمە سێ ڕۆژتان دەدەینێ بیربکەنەوە و بڕیاری خۆتان بدەن، ئەگینا خۆتان بەرپرسن چیتان بەسەردێنین!

دواتر دەبیستنەوە، کە داعشەکان هەمان داوایان لە گوندی هاوسێی ئەمان بە ناوی حاتەمییە کردوە، بەڵام زۆربەی خەڵکەکەی ئەوێ دوای داوا و هەڕەشەکەی ئەوان هەڵاتون. ئیتر قسەوباس و نیگەرانییەکان دەگەنە ڕادەیەک تەنها باس ئەوەیە چی بکەن و چۆن بڕیار بدەن؟

باوکی ئەمان دەڵێت: ئێمە گەلێکین خوا بە ئێزدی دروستی کردوین، ئێمە خوای خۆمان دەپەرستین و ڕێز لە مەلەک تاوسی خۆمان دەنێین، مردن خۆشترە لەوەی ناپاکی لە ئاینی خۆمان بکەن، مناڵان گوێبگرن، ئاین لە هەموو شت بۆ ئێمە گرنگترە. بیرتان نەچێت ئاینی ئێمە فەرمانی پێکردوین، کە ڕەوشتمان باش بێت، ڕێز لە گەوران بگرین،

ئێرەیی و کاری بەد واز لێبێنین، هەرگیز دوای تۆڵەکرنەوەش مەکەون. فەریدە دەڵێت، دوای ئامۆژگارییەکەی باوکم، هەموو ڕوومانکردە خۆر و دەستمان بەرزکردەوە و نزامان کرد. دواتر ئێمە ڕاوێژمان لەگەڵ یەککرد، تەواوی خەڵکی گوند بڕیارماندا، کە ئاینی باوباپیری خۆمان نەگۆڕین.

دواتر بەرپرسێکی باڵای داعش دێت و دەڵێت: بڕیاری چیتان داوە؟

نوێنەری خەڵکی گوند: دەتوانین داوایی بەزەیی و بوردن بکەین؟

بەڕپرس: ئەوە خەلیفە بڕیار دەدات

نوێنەر: لە قورئاندا هاتوە کە (زۆرکردن لە ئایندا نییە)

بەڕپرس: ئێمە خۆمان باشتر لە ئاینەکەمان دەگەین زیاتر لە ئێوە.

چونکە خەڵکی گوندی حاتەمییە هەڵاتبوون لە سێ ڕۆژەکەدا، داعش بە دەیان ئۆتۆمبیلی زرێپۆش گەمارۆی کۆچۆ دەدات، تا هەڵنەیەن. بە جۆرێک کەس بواری دەرچوونی نابێت.

لەم ڕۆژانەدا هێزەکانی هاوپەیمانان دەست دەکەن بە بۆردومانی ئاسمانیی دژ بە هێزەکانی داعش، بەڵام تازە درەنگە بۆ ڕزگارکردنی خەڵکەکەی ئەوێ. هەرچەندە فەریدە دەڵێت: هێزەکانی پارتی کرێکاران هەوڵی بەهاناوەچوونی خەڵکی هەڵاتوویان دەدا. بەڵام دەتگوت، تەواوی جیهان ١٧٠٠ کەسی خەڵکی کۆچۆ یان فەرامۆش کردوە!

ڕوتاندنەوە و کۆمەڵکوژیی

فەریدە دەڵێت: دراماکە لە ١٥ی ئابی ٢٠١٤دا روویدا، کە هەرگیز ناتوانم فەرامۆشی بکەم. دیارە لە سەربان دەخەوتن، دەڵێت: بەیانی ئەو ڕۆژە خۆمان بۆ خواردنی بەیانی ئامادە دەکرد لەسەربان، نزای بەیانیشمان دەکرد. دیقەتم دا کە سیانزە ئۆتۆمبیلی زرێپۆشی پیکابی پڕ لە چەکدارەوە بەرەو گوند هاتن، تاسام و هاواری باوکم کرد: هاتن، هاتن، هاتن ئەوان تا بمانکوژن! دایکم دەستی براکەمی گرت و زۆر پەشێکا. باوکم گوتی: بەڵێ داعشەکانن، هاتن سەرومامڵمان ببەن، وەک بەسەر مەسیحییەکانی موسڵیاندا هێنان. ئیتر بانگەوازیان کرد کە لە سەعات دوانزەی نیوەڕۆ سەرجەم خەڵک لە خوێندنگەی گوندەکە کۆببینەوە، هاوکات ڕایانگەیاند: هەرچییەکتان هەیە، لە پارە، زێڕ و زیو، مۆبایل و پاسپۆرت و کارتی بانک و بەڵگەنامەش بیهێنن! باوکم کە ئەمەی گوێ لێبوو گوتی: ئەها نەمگوت، ئەوان چەتەن، ڕێگرن، دزن، عەرەبەکانی ئەم دەوروبەرەش هاوکاریانن! پاشتر روویکردە ئێمە و گوتی: گوێبگرن، وەک فێرم کردون، ئاین گرنگترین شتە لە ژیاندا. بیرتان نەچێت!

هەموو پارە و زێڕیان کۆکردەوە و چوون بۆ باڵەخانەی خوێندگەکە،

که لە دوو قات پێکهاتبوو. ئەوان مێزێکی گەورەیان دانابوو، دەبوو هەموو شتە گرانبەهاکانمان لەسەر دابنایە. پیاوانیان لە ژێرەوە کۆکردەوە، ژنان و کچان و مناڵانیان نارده قاتی سەرەوە. دوا دیمەنی باوکم کە بینیم بە خەمباری نیگایەکی کردم، دەستی لە دەستی هەردوو براکەم دیلان و سەرحەددا بوو. ئەو نیگایەم بۆ هەمیشە لە یادە. داعشەکان زۆر و بە چەکەوە بوون، سەرەتا لە خوارەوە، یەکەمجار بە عەرەبی و دواتر بە کوردی، پرسیاریان کرد، ئایا بڕیارتان چییە؟ هیچ کەس وڵام ناداتەوە، دواتر دێنە سەرەوە و هەمان پرسیار لە مناڵان و ژنانیش دەکەن، نوێنەری ئەنجومەن بەناوی هەمووان وڵامی دانەوە: ئێمە بە پێچەوانەوە بڕیارمان داوە، کە ئاینی خۆمان نەگۆڕین. داعشەکان دەڵێت: کێ بێتە سەر ئیسلام، دەتوانێت مناڵی خۆی هەڵگرێ و بڕوات و ئازاد بێت. ئەوانی تر بمێننەوە، هەر کەس هەڵبێت دەیکوژین! دیارە ژنانیش هەمان وڵامیان دانەوە. ئەوەندەی پێ نەچوو کە چەند لۆرییەکی زلیان هێنا، پێیان کردن لە پیاو و گەنجەکان و بردیانن، بە دووری کیلۆمەترێک گوێمان لە دەنگی تەقەی زۆر بوو، لەگەڵ هەورێکی تەپوتۆزدا، دڵمان ترسا و تاسایین، توشی حاڵەتی هیستیری بووین، چەکدارەکانی لای ئێمە پێدەکەنین پێمان، کاتێ پرسیارمان کرد، گوتیان: پیاوەکانی ئێوە سەگن، دەبێت بکوژرێن! ژنان کەوتنە هاوار و قیژاندن، بە چەپۆک لە خۆیان دەدا، ڕۆژی حەشر بوو. من توشی شۆک بووم، دایکم گوتی: ئەمە لە چارەمان نوسراوە کە بمانکوژن، فەریدە دەستەڵاتمان نییە!

جیاکردنەوەی کچەکان

فەریدە و کچانی تری هاوتەمەنی لە نێوان ١٢ تا ٢٥ و بەسەرەوەش لە دایک و مناڵەکان جیا دەکرێنەوە و بەزۆر سواری پاسیان دەکەن. ئەو دەڵێت: پێشتر لە هەواڵەکاندا گوێم لێ ببوو، کە کچانی ئێزدی دەڕفێنن و دەیاندەن بە چەکدارەکانیان. بۆیە چاوەڕێی هەمان چارەنوسم بۆ خۆمان دەکرد. ئێمەیان برد بەرەو موسڵ، دیمان ژمارەیەکی زۆرتر لە کچان کۆکراونەتەوە کە وەک ئێمە ئێزدین و خەڵکی ناوچەی شەنگالن. ئەم کاتێک لە چەکدارێکیان دەپرسێت چیمان لێ دەکەن و بۆ لێمان ناگەڕێن، پێی دەڵێت: ئێوە دەبنە هی ئێمە، کەسوکارتان کوژران! کچی دە ساڵەشمان بینی تێماندا، پێشتر بیستبووم کە یەکێک لە ژنەکانی پەیامبەر موحەمەد نۆساڵ بووە. دە دوانزە ساڵەکان تاسا بوون، نەیاندەزانی چی بکەن و تێناگەیشتن چی ڕوویداوە! لەو شوێنەوە گوێیان لە دەنگی بەرزی تەلەفزیۆنی حکومەتی عێراق دەبێت، کە لە هەواڵەکاندا دەڵێت، سەدان هاوڵاتی خەڵکی کۆچ

لە لایەن داعشەوە دەستدرێژیان لێکراوە و کۆمەڵکوژ کراون! ئەمان بە گریانەوە دەکەونە پرسیار لە چەکدارە ڕەشپۆشەکان، دواجار ڕاست و ڕەوان پێیان دەڵێن، کە بەڵێ کەسوکارتانمان کوشتوە، ئێوە لەمڕۆوە دەستکەوتی جەنگ و جیهادن بۆ ئێمە و دەبنە ژنی ئێمە، ئەوە مافی ئێمەیە و ئێوە هیچ مافی ڕەتکردنەوەتان نییە! ئەم کە هەر لە خەیاڵی باوک و دایک و براکانیدا دەبێت، نیگەران و دڵپڕ و خەمگین خەو و خۆراکی نامێنێت.

دواتر دەستە دەستە پیاوی داعش دێن و وەک هەڵبژاردنی ئاژەڵ سەیریان دەکەن و هەر یەکە و یەک یان دوان بۆ خۆیان دەبەن! سەریان هەڵدەدەنەوە، چونە ڕووبەندیان پێ کردبوون، جوانەکانیان هەڵدەبژێرن، دەڵێن، ئێوە بە پێی بڕیاری خەلیفە، بوکی ئێمەن!! ئێوە شەیتانپەرستن وشایەنی کوشتنن، بەپێی یاسای جەنگی ئێمە، ئێوە کۆیلە و کەنیزەکمانن! ئێوە گەر ببنە ئیسلام دەتوانن شو بە یەکێکمان بکەن و ببنە ژنی ئەو، گەرنا وەک کۆیلە لە بازاڕدا دەتانفرۆشین! بەم جۆرە ژمارەیەکی زۆر لە هۆڵێکدا کۆدەکەنەوە و پێیان دەڵێن کە شایەتمان لە دوایانەوە بڵێنەوە، تا موسوڵمان ببن، کاتێک ئیمامەکە شادومان دەڵێتەوە بەدەنگی بەرز، هیچ یەک لە کچەکان بەدوایدا نایڵێتەوە، بەمە ئەوان دەهری دەبن. تەنانەت ئامادە نابن بە تاکتیک و بۆ پاراستنی ئابڕو و ژیانی خۆشیان بیڵێنەوە. پێیان دەڵێن دەتانەوێت موسوڵمان بکەن و بمانکەن بە ژنی بکوژانی برا و باوکانمان؟

بەرەو بازاڕی کۆیلەکان

دواتر هەموویان بە دوو پاس بەڕێدەخەن. بە سەفەرێکی درێژ دەیانبەن، کە ئەمان نازانن بەرەو کوێیە. لە سنوری سوریە دەپەڕنەوە و دەڕۆن بەرەو دەشتاییەکانی سوریا تا دەگەنە پایتەختی خەلافەتی دەوڵەتی ئیسلامیی، واتە شاری ڕەقە! هەموویان دەبەنە هۆڵێکی گەورەوە کە هەشتا کچی ئێزیدی دەبن، وەک دەردەکەوێت ئەوێ بازاڕی فرۆشتنی کچە بەدیلگیراوەکانە بە شەڕکەرانی خۆیان، کە بیکڕن و بێ هیچ مارەیی و نیکاحێک سێکسیان لەگەڵدا بکەن، چونکە حسابی کۆیلەیان بۆ دەکرێت بە پێی یاسای خۆیان و بە فەتوای خەلیفەکەیان! بە قژی درێژ و ڕیش و بەرگی ڕەشپۆشیاندا دەزانن کە سەرجەم کڕیارەکان لە چەکدار و ئەندامانی داعشن، کە لە هی وڵاتانی عەرەبی وەک فەلەستینی، تونسی، مەغریبی و هی تری ئیسلامی پێکهاتوون. دەزانرێت کە دەیانی تر لە ڕۆژانی تردا لێرە فرۆشراون. هەندێکیان زیاتر لە یەک کچیان دەکڕی، یان بۆ دیاری دەیکڕین، تا

بماندا بە کەسێکی تر! ئیتر ڕیزیان دەکەن و پۆل پۆل کڕیارە ریشنەکان دێن، فەرمان دەکەن پەچەکانیان لابدەن، تا ڕوویان ببینن و جوانترینیان هەڵبژێرن و بکڕن. دەڵێت: سەیری دەموچاو و دەست و قاچیان دەکردین و مامەڵەیان دەکردین لەسەر ئەو نرخەی لەسەرمان دیاریکرابوو. دەیانپرسی کە ئایا بە دڵنیاییەوە ئێمە هێشتا کچین و شومان نەکردوە؟ ئایا هەموو عەرەبی دەزانن؟؟ دەستیان بە چەناگە و لێو و سەرماندا دەهێنا، سەیری دەم و دانەکانیان دەکردین، وەک ئەوەی لە مەیدانی ئاژەڵاندا بن و کەر و مانگا بکڕن! لەو کاتەدا لە شەرم و خەم و دڵەڕاوکێدا (فێ)کەم بۆ هات و بورامەوە.

دۆزەخی سور

ئەو ڕۆژە نزیکەی ٥٠ کچ لەوانەی کۆچێ فرۆشران. سەیر ئەوە بوو ئەمان بە فێڵ و بێ هیچ شەڕێک دەسگیرکرابوون، کەچی وەک دەسکەوتی جەنگ حسابکراون! دەیانگوت: مادام ئێوە موسوڵمان نین، ئێوە بەشەر نین، بۆیە هیچ مافێکتان نییە. دەمانگوت: ئێمە دەسگیراندارین و خاوەن مێردین، کەچی دەیانگوت ئەوان کوژراون و ئێوە هی ئێمەن. ئەم کە نەخۆشیی پەرکەمی هەیە، هەمیشە لەگەڵ کچێکی هاوڕێی کە ناوی ئەڤینە و خەڵکی کۆچوە پێکەوە دەبن. کەسێک لەوێ پەیدا دەبێت هاوخەمیان دەبێت، ئەمان لێی دەپاڕێنەوە کە ئەو بیانکڕێت، بەڵام دەڵێت ناتوانم. فەریدە دەڵێت: هەمیشە بە هەمان بەرگی خۆمان و خۆشمان ناشت، تا ناشرین و پیس و پۆخڵ دیاربین و نەفرۆشرێین. من چونکە دەرمانەکانم پێ نەبوو جاروبار فێ کەم بۆ دەهات. پێشیان دەگوتین، هەر کەس هەوڵی هەڵاتن بدات، یەکسەر تەقەی لێ دەکەین! بۆ یەکەم جار ئەڤین هەوڵی هەڵاتنیاندا، سەرکەوتو نابن. کڕیاری سوری، عێراقی و سعودیە دەهاتن، ڕۆژانە لێمان دەکڕدرا. جوێنی ناشرینی، وەک قەحبە، سۆزانی، پیس، بێگەن...هتد یان پێ دەدەن. کاتێک پیاوێکی لیبی بەناوی ئەبو ئەفرام ئەڤینی هاوڕێی ئەم دەکڕێت، ئەڤین لێی دەپاڕێتەوە کە فەریدە خوشکی ئەوە و چونکە نەخۆشە، دەبێت لەگەڵ ئەودا بێت، بۆیە تکای لێ دەکات ئەویش بکڕێت. لیبییەکە و هاوڕێیەکی عێراقی بەناوی ئەلیاس ئەمان دەبەن، فەریدە دەڵێت حەزم دەکرد بزانم نرخمان چەندە، پێیان نەدەگوتین. دواتر دیار بوو چەند سەد دۆلارێک بوو!

دواتر ئەم داعشە ماوەیەک لای دەبێت و دەیفرۆشێتە هی تر و ...هتد. چەند جارێک هەوڵی خۆکوشتن دەدەن لەگەڵ ئەڤیندا، یان بە تەنها، هەروەها چەند جارێک هەوڵی هەڵاتنیش دەدەن سەرکەوتوو نابن. ئەوەی سەیرە ئەم داعشانە، یەکێکیشیان ئەمیرە، یەک بەدوای یەکدا دەبنە

خاوەنی ئەم کچانە، کە وەک ژنی خۆیان هەڵسوکەوتی لەگەڵدا دەکەن، بێ هیچ نیکاح و مارەکردنێکی شەرعیش! هەق بەخۆیان دەدەن، کە لێیان بدەن، بیانچەوسێننەوە، زیندانییان بکەن! فەریدە جارێکیان دەماری دەستی دەبڕێت، خوێنێکی زۆری لەبەر دەڕوات تا لە هۆش خۆی دەچێت، جارێکی تر خۆی بە گوریسێک هەڵدەواسێت، پێش مردنی فریای دەکەون! مرۆق کە هەڵسوکەوت و رەفتاری ئەوانە دەخوێنێتەوە، قێز لە ئیسلامی سیاسی دەکاتەوە، قێز لە جیهادییەکان و دروشمەکانیان دەکاتەوە. دواتر کەسێک بە ناوی ئەبو ئارام دەیانکڕێت دەیانبات بەرەو شاری دێرەزور لە ماڵێکدا زیندانیان دەکات، تەنها بۆ سێکس کردن دێتەوە لایان!

فەریدە دەڵێت، کاتێک یەکەمجار و بەزۆر دەسدرێژیم کرایە سەر، قێزم لەخۆم دەکردەوە، بیرم دەکردەوە گەر باوک و براکانم پێم بزانن چی دەکەن! لەگەل ئەڤیندا شەرممان لەیەک دەکرد سەیری چاوی یەکتر بکەین. هەوڵم دەدا هەمیشە ناشرین و چڵکن دەربکەوم تا زوو تەماعم تێنەکەن. دواتر لەگەڵ ئەڤیندا لێکیان جیا دەکەنەوە. هەوڵی هەڵاتنی تر دەدات، هەموو جار بە قامچی و دار ئەشکەنجە دەدرێت تا ڕادەی بێهۆش بوون. کورت و پوخت دەڵێت ئێمە وەک ئاژەڵ سەیر دەکراین لایان!

دوای زیندانییەکی زۆر ئەمیرێک دەینێرێت بۆ کەمپی سەربازیی لەو ناوچەیە، لەوێ دەبینێ چەندان کچی کۆیلەی تری وەک ئەمی لێیە و خەریکی پاککردنەوەی کابینەکانن کە شەڕکەرە جیهادییەکان تێیدا دەخەون، لەوێ بە ڕێکەوت جارێکی تر ئەڤینی هاوڕێی دەدۆزێتەوە، زۆر خۆشحاڵ دەبێت. ئەما هەر کچە و ماڵی یەک لەو شەڕکەرانەی داعشن، بۆ فەرمانی ئەوان ناتوانن هیچ بکەن. لە جێگایەک خاوەنەکەی زۆر بێزاری دەکات فەریدە دەست دەداتە تفەنگێکی لەوێ دانراوە و میلی لێ دەهێنێتەوە، چەند کەسێکی تر دێن و چەکەکەی لێ دەستێنن.

هەفتانە دوو جار بە زۆر وانەی ئاینی ئیسلامیان پێ دەڵێنەوە، بە زۆر ئایەتەکانیان پێ لەبەردەکەن و دەبێت بەشداری نوێژ بکەن! دەڵێت کاتێک دەمانگوت: لە قورئاندا هاتوە، کە زۆرکردن لە ئایندا نییە، یان ئاینی خۆتان بۆ خۆتان و هی منیش بۆ خۆم، ئەوان دەیانگوت: ئەوە بۆ ئەهلی کیتابە وەک جوو و دیانەکان، بۆ ئێوەی شەیتانپەرست نییە! لە هەموو سەیرتر دەڵێت پیاوێک دوو کەسی بە ڕووداوی ئۆتۆمبێل شێلابوو، دادگایان بڕیاری دابوو دەبێت لەبری ئەو دوو موسوڵمانەی کوشتوتن، دوو کەسی تر بهێنیتە سەر ئاینی ئیسلام، بۆیە زۆر هەوڵی لەگەلمان دەدا، تا سزا نەدرێت!

هەڵاتن لە دۆزەخ

ئێستا بۆ سێ مانگێک زیاتر دەبێت لای ئەمانە، ڕۆژ بە ڕۆژ نائومێدتر و بێزارتر دەبێت بە جۆرێک دەڵێت، مردن خەڵات بوو بۆمان، دەستمان ناکەوت! ڕۆژێک لە کاتی پاککردنەوەی کابینەیەک مۆبایلێک دەدۆزێتەوە، بانگی ئەڤین دەکات، ئەمان گروپێکی حەوت هەشت کەسین، پێیان دەڵێت، تەگبیر دەکەن، تەنها کارتەکەی بەکار بهێنن تا پێیان نەزانرێت، لە گەنجینەکەش دەگەڕێن مۆبایلێک دەدۆزنەوە، کارتەکەی تێدەکەن و تێل بۆ خاڵی ئەڤین دەکەن کە لە ئەڵمانیایە، بە حاڵ ژمارەکەیان بیر دێتەوە، ئەو پێیان دەڵێت هەرچۆنێکە هەوڵ بدەن هەڵبێن بۆ شوێنێکی دەرەوەی سەربازگەکە و ژمارەی کەسێکیان دەداتێ کە قاچاخچییە و کوردە لە سوریا دەڵێت ئەو دەربازتان دەکات.

کات ناوەڕاستی مانگی دوانزەی ٢٠١٤ یە فەریدە پلانی هەڵاتن دادەنێ، کەش هەور و بارانە، دووان لە کچەکان نایەن لەگەڵیان، ئەمان بڕیار دەدەن، گەر بشکوژرێن لە ڕێگای هەڵاتندا هەر بڕۆن، پێنج کەس ڕێک دەکەون و شەوێکی باراناوی دەرکەونە ڕێ، بە ناو قولەی پاسەوانی و سەگوەڕ و ترس و دڵەڕاوکێدا بە زۆرترین خێرایی کە لە توانایاندایە ڕێگە دەبڕن دەگەنە دەرەوەی سەربازگەکە، بە تەنیشت ڕێگایەکی قیرتاوکراودا دەڕۆن، چەندان سەعات ڕێدەکەن، تابلۆیەک دەبینن نوسراوە (حەسەکە) ئیتر ئەو ئاراستەیە بەرنادەن، چونکە ئەو ناوچەیە زۆربەی بەدەست شەڤانانی کوردەوەیە. سەرما، برسێتی و ماندوێتی و بێخەوی بڕستیان لێ دەبڕێت، قاچیان لە خوێندێت، کچێکی چواردە ساڵییان بە ناوی بەسمە، پەکی دەکەوێت و بەلادا دێت، ئەمان دەچنە ژێر باڵی، بەربەیان نزیکی ئاوەدانییەک دەبنەوە، لە دەرەوەی گوندەکە خانوی تاکو تەرای لێیە، دەچنە خانویەکی تەواونەکراوەوە و پشویەک دەدەن، دیقەتی ماڵێکی نزیکیان دەدەن، بۆیان دەردەکەوێت داعشی نین، دوای بگرەو بەردەیەکی زۆر کە لە دەرگایان بدەن و داوای پەنایان لێبکەن یان نا، لە ناچاری و نەبوونی ڕێگایەکی تر دەچن و لەدەرگا دەدەن، بەو هیوایەی بیانشارنەوە و نان و ئاویان بدەنێ و خەبەریان لێ نەدەن.

ئەوان کە خێزانی عەرەبی گەورەن و کچی هاوتەمەنی ئەمانیشیان هەیە، سەرەتا پیاوەکە دوودڵ دەبێت لە داڵدە دانیان و نازانێت چی بکات، چونکە دەترسێت داعش پێ بزانن و بیکوژن، بەڵام دواتر ئەمان دەستی ماچ دەکەن و دەڵێن هەرچۆنێکە چەند ڕۆژێک پەنامان بدەن، ژمارەی کەسوکارمان پێیە، چیتان دەوێت دەتاندەنێ. ئیتر دەیانبەنە ژوورەوە، ژنی ماڵەکە زۆر میهرەبان و باش دەبێت لەگەڵیاندا، دەڵێت: ئێوە قارەمانن هەڵاتون، ئێوە کچی منن. برنج و گۆشتیان بۆ لێ دەنێت، ڕێزیان لێ دەگرن و لە ژوورێکی پشتەوە دەیانشارنەوە، خۆیان دەشۆن، تێل بۆ خاڵی ئەڤین دەکەن، و ژمارەی قاچاخچییەکەش

دەدەنە خاوەن ماڵەکە کە ناوی ئەبو یوسفەیە، پەیوەندی پێوە دەکات. فەریدە دەڵێت: دوای ئەو هەموو کارەسات و مەرگەساتە بۆنی ماڵم کردەوە، ئای کە بۆنی ماڵ خۆشە! بۆیەکەم جاریش دوای ئەو هەموو کاتە هەستم کرد من دیسان بوومەتەوە بە مرۆڤ و وەک مرۆڤ مامەڵەم لەگەلد دەکرێت.

بەرەو ناوچەی ئازاد

دوای پێنج شەش ڕۆژێک مانەوە، قاچاخچییەکە موستەفا حەموو کە لە حەسەکەیە پیکابێکیان بۆ ڕێکدەخات لەوێ دەریان بکات. هەموو دەچنە دواوە کە سندوقی پلاستکیی تێدایە و لەوێ خۆیان دەشارنەوە، هەر پێنجیان دەکەونە ڕێ بەرەو ماڵی موستەفا حەموو لە حەسەکە بە قاچاخەڕێدا، چەند سەعاتێک ئۆتۆمبیلەکە بە بیاباندا ڕێگە دەبڕێت چەند جارێک دەوەستێت و شۆفێرەکە بەرتیل دەدات بە خاڵەکانی پشکنینی داعش، فەریدە دەڵێت، لەوکاتانەدا هەناسەشمان لە خۆمان دەبڕیت! دەگەنە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی پارتی کرێکاران و ئیتر ترسیان نامێنێت. لە مالی مستەفا پشوو دەدەن و بە ئۆتۆمبیلێکی تر دەیاننێرن بەرەو سنور، لەوبەرەوە هێزی پێشمەرگە هەیە و ڕێککەوتن لەگەڵ شەڕڤانان کراوە لەسەر هاتوچۆ و گواستنەوەی ڕزگاربووان. بەسەر ڕووباری فوراتدا دەگەنە ئەم بەر سنور، لەوێ کەسوکاریان لە پێشوازیاندان. فەریدە مامێکی بە ناوی عادیل چاوەڕوانییەتی. چونکە هێشتا ناوچەکانی خۆیان لە ژێر کۆنترۆڵی داعشدان، بە تەکسی بەرەو چادرگەی پەنابەران نزیکی دهۆک بەڕێدەکەون. مامی دەڵێت: هیچ هەواڵێکمان لە باوکت و دایکت و براکانی ترت نییە، تەنها سەرهەد لای ئێمەیە لە کەمپ. تۆ کچی منی و لای من دەبیت.

دەگەنە کەمپەکە، خەڵکەکە لە ڕەوشێکی نالەبار، سەرما و نەداری و بێحاڵیدان، فەریدە دەڵێت: سەرهەد کە شانزە ساڵێک بوو، سەیری ناوچەوانی ناکردم، خەڵکەکە نائاسایی سەیریان دەکردین! سەرهەد شتێکی سامناکی بینیبوو، نەیدەویست پێم بڵێت. نۆرای هاوڕێی فەریدەش دیار نییە و بە کۆیلەکراوە! خەڵکەکە هەندێکیان بەچاوی سۆز سەیریان دەکەن، بەڵام ڕۆژێک ژنێکیان دەڵێت: کچە داماوەکانم، ئێوە عەیبدار کراون، ناتوانن هەرگیز شو بکەن! بەم جۆرە هێواش هێواش خۆشی ڕزگاربوونیان کەم دەبێتەوە، کاتێک دەبینێت خەڵک و کەسوکار بەجۆرێکی تر لێیان دەڕوانن. لەگەڵ کچە هاودەردەکانیدا دەردەدڵ بۆ یەک دەکەن. لە پڕ ڕێکخراوی وادی ئەڵمانی دێنە لایان و سەرپەرشتیاری کۆمەڵایەتیەکە ژنێکە بە ناوی ئەفراح ئامۆژگاری و ڕاوێژیان دەداتێ، تا ڕەوشی دەرونییان ئاسایی بێتەوە، دەڵێت لە

پێشدا ئەمان دەویست نهێنی بدرکێنین لایان، بەڵام دواتر گفتوگۆیان لەگەڵ کردین و بەوردی هەموو شتێکمان بۆ گێڕانەوە، ئەوە دەرونی ئاسودە کردین لەوەی باری خەممان لایان دانا.

ئەوان هاوکاریان دەکەن، کە بەر ئەگەری نەخۆشی ئەندامی زاووزێ و هەروەها سکپڕیش بچن پشکنین ئەنجام بدەن. ئەوان کارێک دەکەن تا ڕادەیەک هەست بەئارامی بکەن، باوەڕیان بەخۆیان هەبێت، کە ئەوان قوربانین و چییان بەسەردا هاتوە خۆیان خەتابار نین، نابێت خۆیان ئازار بدەن، ئەفراح دەڵێت: ئێوە شەرەفتان نەدۆڕاندوە، بەپێچەوانەوە، ئێوە قارەمانن، بۆیە ئێوە دەگەڕێنەوە سەر ژیانی ئاسایی خۆتان، دەبێت شانازی بەخۆتان بکەن نەک شەرم…هتد.

ڕۆژێک کەسێک کە برای کێنە هاوڕێی بێسەروشوێنی ئەمە بە هەڵەداوان مۆبایلێکی بۆ دێنێت، و دژەلێت کە نێرا یەو دەڵێت نامەوێت لەگەڵێ کەس قسە بکەم تەنها فەریدە نەبێت، تەنانەت دایک و براکانیشی، ئیتر قسەی لەگەڵدا دەکات ،کهە ئێستا ئەو لە موسڵە و بە مۆبایلی خاوەنەکەی بە دزیەوە تێل دەکات. پێی دەڵێت منیش وەک تۆ چەندان کەس دەسدرێژیان کردۆتە سەرم و …هتد. ئەم ئامۆژگاری دەکات کە هەوڵی هەڵاتن بدات.

تروسکەی ئومێد

دوای چەند مانگێک و لە مانگی دووی ٢٠١٥ ڕێکخراوێکی خێرخوازیی ئەڵمانی دێت و ناونوسی خەڵک دەکات بۆ وەرگرتنیان وەک پەنابەر لەو وڵاتە و ناردنیان بۆ ئەوێ. سەرەتا دوو دڵ دەبێت لەبەر جێهێشتنی براکەی، دوای هاندانی ئەوان، ئەم و ئەڤینیش ناونوسی خۆیان دەکەن. کارمەندەکە پێیان دەڵێت ئیوە شانسی باشتان هەیە و وەردەگیرێن.

جاروبار دەنگۆ بڵاودەبێتەوە و یەک و دووان کەسی تری هەڵاتوو دەگەڕێنەوە کەمپەکە، ڕۆژێک تەلەفونی بۆ دەکەن دەڵێن دایکت هەڵاتوە و لە خەستەخانەیە لە دهۆک، بەمە شاگەشە دەبێت، دەچن و دەبینێت دایکی، کە ئەم خەریکە لەبەر لاوازی و خراپی تەندروستی نەیناسێتەوە لەگەڵ دوو برای بچوکەکانیدا شڤان و کەنیوەر لەوێن! خۆشترین هەواڵ دەبێت بۆی. دایکی دەیگێڕێتەوە، کە چۆن لێکیان جیاکردونەتەوە لە مناڵەکانیشیان، مێردمناڵەکانیان بردوە و هەوڵیان داوە مێشکیان بشۆرنەوە و ڕاهێنانی چەکیان پێکردون ناردویانن بۆ بەرەی جەنگ! دەیگێڕێتەوە کە بە بەرچاوی سەرهەدەوە باوک و براکەی تریان کوشتوە! ئیتر ئەمانیش خێزانێکی نوێ پێکەوە دەنێن و کۆنتێنەرێک وەردەگرن ژیانێکی کولەمەرگی دەژین،

کەناری ئارامیی

ڕۆژێکی مانگی پێنج ئەڤینی هاوڕێی دێت و مژدەی دەداتێ کە ئەڵمانیا قبوڵی کردون بیانبات و پەنابەرییان بداتێ. تەنها لەسەریانە پاسەپۆرت ئامادەبکەن، تکتیشیان بۆ ئامادە کراوە! هەواڵێکی خۆش دەبێت، بەڵام دوو دڵ دەبێت لەبەر دایکی و براکانی، دواجار ئەوان ڕازی دەکەن بڕوات و دەڵێن لە دواتردا ئێمەش هەوڵ دەدەین بێین. سەرهەدیش دەڵێت ئەم هەلە لە کیس خۆت مەدە، لەوێ دەشێ ژیانێکی نوێ دەستپێبکەیت. ئەم نازانێت ئایا تەنها لە خۆشەویستیدایە هانی دەدەن، یان بەشێکیش لەبەر ئەوەیە کە دەستدرێژی کراوەتە سەر و دەیانەوێت دوور بکەوێتەوە. بەڵام دایکیشی هانی دەدات بڕوات.
دەڵێت: من ئاواتم بوو ببمە مامۆستای بیرکاری، دەبوو ئێستا لە پۆلی شەشەمی ئامادەیی بوومایە، بەڵکو لەوێ خوێندنەکەم تەواو بکەم و ئاواتەکەم بێنمە دی! کاتێکیش کۆچۆ ڕزگار دەکرێت دێمەوە و دەبمە مامۆستا لەوێ.
فەریدە لە ساڵی ٢٠١٥ وە لەگەڵ پۆلێکی تری هاوچارەنوسیدا لە ئەڵمانیان، دەڵێت: سەرەتا بردیانینە کلۆستەرێک (وەک تەکیە و خانەقای ئاینی مەسیحییەکان) خزمەتێکی زۆریان کردین. کچانی ئەوێ زۆر هاوکارم بوون. ئێرە ژیانێکی ترە، دونیایەکی نوێیە، لێرە ئارام بوومەوە، ئاسایی بوومەوە، تێر بۆ کەسوکارم گریام، کە پێشتر گریانیشم ناهات، کۆستەکە هێند گەورە بوو، چوومەتەوە بەر خوێندن، بەڵام پۆلی پێنجەمی ئامادەییم دووبارە کردەوە، چاوەڕێم دایکم و براکانم بێن و شوقەیەک وەربگرین و ژیانێکی نوێ دەست پێ بکەین….
دوا وتەی دەڵێت (من ڕزگارم بوو لێیان، تا بە ئەوان نیشان بدەم، کە من بەهێزترم لەوان).

هیوا ناسیح

سەرچاوەکان:

- Das Mädchen, das den IS besiegte: Meine Geschichte | Khalaf, Farida | ISBN: 9783404609413, Germany, 2016
- جینۆسایدی ئێزیدیەکان لێ زاری شایەتحاڵەکانەوە … ئەردەڵان عەبدوڵڵا
http://www.komarixwaz.com/ku/index.php/2011-10-20-07-47-07/6877-2016-10-18-08-15-52
- هەڵسەنگاندنی کردەوەکانی داعش ، عومەر عەلی غەفور
https://dengekan.info/archives/7843

عێراق بەرەو داهاتویەکی نادیار… شوشان مستەفا

پەیامی ئەمڕۆی موقتەدا سەدر شەقامی هەژاند

موقتەدا سەدر، رێبەری رەوتی سەدر پەیامێکی لەبارەی دۆخی عێراق بڵاوکردەوە و رایگەیاند، ئەو خوازیاری خوێنڕشتن نیە، بەڵام وتوێژیشیان ئەزمونکردوە و هیچ سودێکی نەبوە، بۆیە داوا دەکات ئەم خولەی پەرلەمان هەڵبوەشێنرێتەوە و هەڵبژاردنی پێشوەخت ئەنجام بدرت.

موقتەدا سەدر ئێوارەی ئەمڕۆ

چوارشەممە لە پەیامێکی ڤیدیۆییدا دوایین هەڵوێستی خۆی لەبارەی دۆخی سیاسی عێراق راگەیاند و لە بەشێکی پەیامەکەیدا ئاماژەی بەوەکرد، ئەوەی ئێستا لە عێراق رودەدات ململانێ نیە لەسەر دەسەڵات و ململانێش نیە لە نێوان کەسایەتییەکان، بەڵکو ململانێیە لەپێناو چاکسازی و رەوتی سەدریش لەم پرۆسەیە بەدەر نابێت، باوەڕیشی وایە چاکسازی بەبێ قوربانیدان نابێت.

باسی لەوەشکرد، هیچ سودێک لە وتوێژ و دانوستاندا نیە دوای ئەوەی گەلی قسەی خۆی کرد، بەجۆرێک لە سیستەمێکی دیموکراسی ئاشتیخوازانەدا هیچ شوێنێک بۆ دەموچاوە کۆنەکان نیە، رەوتی سەدریش پشتیوانی لە رەوتی دیموکراسی دەکات بەتایبەت کە شۆڕش لە عێراق لەگەڵ دروستبونی رەوتی سەدر سەری هەڵداوە.

داوا دەکات خۆپیشاندەران بەردەوام بن لە مانەوەیان لەسەر شەقام رێبەری رەوتی سەدر داوای هەڵبژاردنی پێشوەخت و بەردەوامی خۆپیشاندانەکانی کرد و ئەوەشی خستەڕو، داوا دەکات ئەم خولەی پەرلەمان هەڵبوەشێنرێتەوە و هەڵبژاردنی پێشوەخت ئەنجام بدرێت، هەروەها داواش دەکات خۆپیشاندەران بەردەوام بن لە مانەوەیان لەسەر شەقام و مانگرتن، چونکە باوەڕی وایە گەل لە چینی دەسەڵاتدار بێزار بوە و دانوستانیش لەسەر بەردەوامی ئەو دۆخە رەتدەکاتەوە.

سەرۆکی هاوپەیمانی فەتحی بۆ گفتوگۆ و دانوستان لەگەڵ رەوتی سەدر

راسپارد
ئەوەش لەکاتێکدایە دوای هەفتەیەکی پڕ لە گرژیی و هاتنەسەر شەقامی لایەنگرانی هەردولا دژی یەکتر، لەئێستادا لایەنەکانی پێکهاتەی شیعە هەوڵەکانیان بۆ ئاڕاستەی گفتوگۆی سیاسی چڕکردوەتەوە، لەو چوارچێوەیەشدا ئەمڕۆ چوارچێوەی هەماهەنگی هادی عامری، سەرۆکی هاوپەیمانی فەتحی بۆ گفتوگۆ و دانوستان لەگەڵ رەوتی سەدر راسپارد.

بەیەکەوە دەستبکەن بە گفتوگۆیەکی جددی و بونیانەر بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکانی نێوانیان
1ی ئاب هادی عامری، سەرۆکی هاوپەیمانی فەتح رایگەیاند، دەخی ئێستای عێراق روبەڕوی مەترسی بوەتەوە وڵات بەرەو ئەوە دەچێت کە لەکۆنتڕۆڵ دەربچێت و توندوتیژی پەرەبسەنێت، بۆیە بانگەواز ئاڕاستەی رەوتی سەدر و چوارچێوەی هەماهەنگی دەکات بە ئەوەی بەیەکەوە دەستبکەن بە گفتوگۆیەکی جددی و بونیادنەر بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکانی نێوانیان.

شوشان مستەفا

خۆشەویستییەکی بێ کۆتایی… نزار جاف

لە ژیانیدا دڵداری نەکرد! لەودیو یادەوەرییە ماندووەکەی کە بە ساڵانی ووشك و برنگی و بە ئازار و برینی جۆراوجۆر دەتلێتەوە ، هەروەك ئەوەی چیرۆکی دڵدارییەکی کە شووکردنەکی جرگبڕ کۆتایی پێ هێنا بێت!
سەری بەرزکردەوە هەروەك ئەوەی لە پێ بیری کردبێتەوە کە مافی خۆیەتی شنەبایەکی دڵداری و خۆشەویستی لەم ژیانە پڕ ناخۆشییەدا بەرکەوێت، بەڵام هەمیشە رووبەڕووی دیواری واقیعە تاڵەکەی کە هەمیشە بە پێچەوانەی حەز و ئارەزوی، تیایدا حەشاردرابوو، ژیانەکی زۆر سەیرە! چونکە زۆر لەوانەی کە هەرگیز لە ژیانیاندا چاوەڕوانی یان خەونیان بە ساتەکی دڵداریکردنەوە نەبینیوە، کەچی رووبەڕووی

زیاتر لە چیرۆکێکی دڵداری بوونەتەوە، کەچی خۆی کە هەمیشە خەونی بە چیرۆکی دڵداریکردنێکی رۆمانسیەوە دەبینی کە واتا بە هەموو چاو ترووکاندن و ترپەی دڵ ببەخشێت، بەڵام هیچی لەوبارەوە تووش نەبوو بەڵکو لە ویستگەی چاوەڕوانییەکی یەکجار تاڵدا مایەوە.
ئەوە رۆژەی کە بینی بێتە خێزانی پیاوێك، ژیانە نوێیەکەی پەسەندکرد و هیچ نەبوو کە رێڕەوی ژیانی بشڵەژێنێت، بەلام بابەتە هەرە گرنگەکە ئەوەبوو کە نەیدەتوانی بیرەکەی خۆشەویستی دوای شووکردن پەسەندبکات، هەربۆیە ژیانی هاوسەری بەو جۆرەی کە داب و نەریت دەخوازێت بەڕێکرد بەڵام هەمیشە چاوەکانی بە ئاسۆی خۆشەویستی و دڵدارییەوە وبیرکردنەوە و خەیاڵی مەستی خەونە شیرینەکانی، هەڵواسرابوون.
زۆر کات لە ساتەکانی تەنیاییدا و دوای ئەوەی کە ئاهی بیابانی ووشکی نامۆیی لە دڵی ماندووی بە با دەدا و، لە کانییەکانی بە ئاگابوونی خۆی دەگەڕانەوە بۆ رابردوو و فەرهادێکی بۆ خۆی دەخولقاند کە نەك چیای بیستون بەڵکو هەموو چیاکانی کوردستان بە کوناودەر دەکرد.
خەونی بەو ساتە هەستیارانەوە دەبینی کە فەرهادەکەی لە نزارێکدا بە گوێیدا دەچرپێنێت: تۆم خۆش ئەوێت رووناکی هەموو ژیانم! بەڵام بەوەش شەپۆلی هەست و سۆزی پێ رانەگیرا و دەیهێنایە بەر چاوی چۆن فەرهادەکەی پەنجەکانی بەناو قژیدا بە ئەسپایی دەهێنێت و دەبات و بۆنی قژ و لەش و هەناسەکانی دەکات و دەڵێت، من هیچ عەتر و بۆنێکم ناوێت جگە لەم بۆنە.
بەڵام…تەمەن بە هەنگاوە قورسەکانی شەلای و دەیشەلێت جگە لە خەون و خەیاڵ و ئەندێشە و جیهانی دورر لە واقیعی پووچ و تاڵی هیچی تری نەبینی و نابینێت.
رۆژێك، سەری بڵندکردەوە بە ئاسمان و ووتی: خوایە گیان، بۆچی لەم جیهانە بێ پایان و سنوورەتدا، هیچ چیرۆکێکی خۆشەویستیت بۆ نسیبم نەکرد؟ ئایا بەختی سیاچارەمە یاخود دەم بێت کە لەوانەیە لە دڵی هەموو ئافرەتانی تر بچووك بێت؟ یان نهێنییەك لە بەسەرهاتەی مندا هە بێت؟
ئای خوای میهرەبانی من، جوبران خەلیل جوبران وتوویەتی:"نەڵێیت خوا لە دڵی ئاشقاندایە، بەڵکو بڵێ ئاشقان لە دڵی خوادان" دەپێم بەڵێ نهێنی ئەم خۆشەویستییەی کە دڵی میهرەبانی تۆ بکات بە لانکەی، چی بێت؟ بریا تامێکم لە خۆشەویستی بچێژیایە، خۆزگە لە دلۆپێك خۆشەویستیدا بتوامایەوە، خۆزگە لە ساتێکی خۆشەویستیدا ببوومایە خەیاڵێکی وێڵ لە دەوروبەری دڵ و مێشکی پیاوێك کە تەنها شەیدای و شێت خۆشەویستی من بووایە!

ئای ژیانی تاڵ، ژیانی پڕ ئازار و تەنیاییم، خۆزگە جارێكی تر لە سەرەتاوە ژیانم بەسەردەبرد و لە پێچ و پەناكانتدا رووبەڕووی خۆشەویستی دەبوومەوە، خۆشەویستییەك كە ژیانی هاوسەری تونای لەناوبردنی نەبێت، خۆشەویستییەك كە بەسەر هەموو شتێكدا زاڵ بێت. خۆشەویستییەك كە بمكاتە تەنها ئافرەتێك لە بیر و دڵ و مێشك و دەروون و ویژدانی خۆشەویستەكەم و بیكاتە دوا پیاو لە چاوانمدا، ئەمەی ئەو خۆشەویستییەی كە دیخوازم و تەنها بە خۆشەویستییەكی لەمجۆرە دەمەوێت ژیانم دووبارە بێتەوە.
لە لووتكەی هەژانی هەست و سۆزمدا بە گەڕانەوە زەمەن، هەست بە جۆرە نیگەرانییەك دەكەم كە جۆرە ترسێك خۆی تێوە دەئاڵێنێت، ترسێك كە هۆ و نهێنییەكەی نازانم، بەتایبەتی كە پرسیار دێ بە مێشكمدا: ئایا پیاوێك لەئارادا دەبێت كە دەقاودەق وەك من بیربكاتەوە؟ ئایا پیاوێك لەم دنیایەدا هەیە كە چاوی خۆی بپارێزێت لە تەماشاكردنی هەموو ئافرەتانی جیهان و تەنها خولیای دڵ و خۆشەویستی من بێت؟ من وەك خۆم ئامادەم كە خۆشەویستەكەم والێبكەم كە ببێتە یەكەم و دوا پیاو لە مێژوودا و سینەم بكەمە گەردوونێك كە هەموو خۆر ومانگ و ئەستێرەكانی تیا بدرەوشێتەوە و شەو و رۆژ بە هەموو جۆرە ووشە و جوڵە و نهێنییەكانی خۆشەویستی لایەلایەی بكەم، ئایا پیاوێك هەیە كە گونجاو بێت لەگەڵ جیهانی خۆشەویستیمدا؟

تێبینی: ئەم ووتارەم بە یەكەم جار بە زمانی عەرەبی لە سایتی ئیلاف بڵاوكردەوە و بە باشم زانی بە زمانی كردی وەریبگێڕمە چونكە لام زۆر گرنگە مەبەستەكەی بپێكێت!
https://elaph.com/Web/AsdaElaph/2009/8/470054.html

چـاو خشانـدنێكی سـەرپێی بە پیرەهەڵۆدا… نەوزاد بەندی

(پیرە هەڵۆ) دیوانێكی شیعریی هاوڕێی شاعیر نەوشیروان ئازادە لە دوو توێی 316 لاپەڕەی مام ناوەندداو و ..بە چاپ و دیزاینێكی جوان ، خۆی خستە ناو كتێبخانەی كوردییەوە ..

نەوشیروان زیاتر لە چارەکە سەدەیەکە لە بواری شیکاریی نەخشییەکاندا ، خزمەت بە مرۆڤەکان ئەکات ، لە پاڵ ئەوەیشدا شاعیرێکی دیار و ڕۆشنبیرێکی بەوەفا و حەقبێژ و ..کەسێکی کۆمەڵایەتیشە ..

واتا کاتێ کە لە تاقیگەدا ئەیبینی ، بڕوا ناکەیت پانتاییەکی ژیانی ئەم پیاوە شیعر و تابلۆی ویژدانیی داگیری کردووە .. کە تەماشای شیعرەکانی ئەکەیت ، بڕوا ناکەیت ئەم پیاوە ساڵەهای ساڵ شیکاری خوێنی بە نەخۆشەکان کردبێ و ئێشکی گرتبێ و تا بەیانی بواریان نەدابێ چاولێک بنێ ..

کە نەوشیروانی کۆمەڵایەتی و قسە خۆشیش ئەبینی ، بڕوا ناکەی ئەم پیاوە ، بێجگە لە بەسەرکردنەوەی هاوڕێ و خزم و دۆستانی ، بە شتێکی ترەوە سەرقاڵ بوو بێ ..

دیوانی (پیرە هەڵۆ) پێش ئەوەی بیخوێنیتەوە ، کۆمەڵێک گریمانەت لە لا دروست ئەکەن ، چونکە هەڵۆکان کە پیر ئەبن ، هەندێکیان خۆیان ئەکوژن ، چونکە هەیبەتیان نامێنێ و دەنوکیان کول ئەبێ یان ئەشکێ و ناتوانن ڕاو بکەن ..ئەوەیش وایان لێ ئەکا خۆیان بکوژن چونکە ژیانی سەرشۆڕیی ڕەت ئەکەنەوە ..

ئەم دیوانە بۆچی ناو نراوە پیرە هەڵۆ ؟ ئایا باس لە پیاوانێک ئەکات ..لە میللەتێک ئەکات ، کە مەرد بوون و ئێستا ئیتر لە پەل و پۆ کوتوون ؟ باس لە پیاوانێک ..لە میللەتێک ئەکات ، کە تەنها ناویان هەڵۆ بووە ئەگینا نەیانتوانیوە هیچ ڕەکارێکی هەڵۆ بەرجەستە بکەن و ..بە ناچاریی وەک پیرە هەڵۆیەکی بە هێز و بە توانا و پەراوێزخراو هەڵوەست ئەنوێنن ؟ پیرە هەڵۆ ، شاعیر خۆیەتی کە ساڵانێک وایزانیوە لە ووڵاتی هەڵۆ و شێراندایە و ..بەم پاییزی تەمەنە هێشتا خەونەکەی پاراستووە و .. هێشتا بڕوای وایە کە ئێرە مەملەکەتی سەرکەشی هەڵۆکانە ؟

لە دوورەوە

وشەکانی نێو چەوانت دەخوێنمەوە

دەزانم چی لە دڵتایە ..

لە ئاسمانی خەیاڵت دا

کام باڵندە ،

لە پەرواز و ، برەودایه ....(ل 20)

وەک کۆمەڵگایەکی داخراوی چەپێنراو ، هەموو عەشقەکان لە دوورەوەن ..هەموو خەونەکان له دوورەوەن .. هەموو ژوانەکان خەیاڵین و .. گریمانەن ..هەموومان سەرنجێ دوور بۆ دوور و ..لێکدانەوە نهێنیەکانی خەمانمان بیر ئەکەوێتەوە …

کاتێ لە پێش چاوم دەبی

خۆم بۆ خاوەن تۆ دەزانم ..

وا دەزانم ئەم جیهانە

لانکەیەکە و …

دەڵێی ساوام ڕادەژەنێ .... (ل 22)

هەمان دەخی چەقبەستوو . . خاوەندارێتیی .. بەتاڵ بوونەوەی عەشق و جوانیی ..واتا نەبوونی ڕێگایەکی تر بێجگە لە کەینی مەیینەیەک و زیندانکردنی هەردووکتان لە زیندانێکدا کە بە دروشم و پیرۆزیی بەیاخ کراوە ..

گەورەترین ئومێدی هەموو لاوێک ، ئەوەیە خاوەندارێتی یان ساڵانەی کچێک بکرێت بەناویەوە ..ئیتر ئەوە وەک خاوەندارێتیی هەموو جیهان وایە ، لەلای ئەو .. کە لە ڕاستیدا وا نییە .. ئەو دیوارە سەختانە وای کردووە هەردوو ڕەگەز وابزانن تەنها گەیشتن بە ڕەگەزی بەرامبەر یەکسانە بە هەموو سەروەرییەکان ، بە هەموو گەردوون .. کە لە ڕاستیدا ئەوانە هەموو خەون و خەیاڵی کەڵەکەبووی ساڵەهای ساڵن ، ئەگینا گەیشتن بە یەکتری ، ڕێک وەک گەیشتنی ڕۆژانەمانە بە ئاو ..نان .، هەر شتێکی تر ، کە زۆر جار نەگەیشتن ، جوانتر و بەسوودترە .. بە واتایەکی تر ، ئەو خاوەندارێتییە خەیاڵییەی کە هیچ نییە ، یان ڕاستەکەی شتێکی زۆر ئاسایی وسادەیە و ..لەمان کراوە بە هەموو گەردوون ..دەستی تێدا ماچ ئەکرێ و شەڕی گەورەی تیرەکانی پێ دەکوژێنرێتەوە و ..ئاڵتونێکی زۆری تێدا خەرج ئەکرێ و …قەرزێکی زۆریش ..زۆر زۆر ، بە ئەگەری ڕاکردن و لێک جیا بوونەوە ..

لەم وون مەبە ، چونکە دووریت

دەبانێکە …

سینەی بزەم پڕ شەق دەکا

لەم وون مەبە چونکە دووریت

هەواڵەکە و لەسەر سەفحەی قوڵنگی یاد

بەستوونی شادیم شەق ئەکا ……(ل 23)

دیسان لێرەدا مرۆڤە تاک ڕەهەندەکان دەردەکەون .. ئەوانەی بە داوێک دەزووەوە بە ژیانەوە بەستراونەتەوە .. ئەوانەی بەدیلی تریان نییە .. نە بەدیلی عەشق ..نە بەدیلی حوکمڕان .. نە بەدیلی سەرکردە .. تەنانەت بەدیلی خواردنیان نیە و ئەبێ هەمووان بە نەخۆشی چەوری و داخرانی بۆرییەکانی دڵ بمرن …

تەواو .. وونبوونی ئەو ، خەنجەری دەبانە و..شەقار شەقاری ئەکا .. کونکردنی بەستوون و نائومێد بوونی فەرهاد و ڕەنج بەخەساربوونی ، دووبارە بوونەوە و حزووری لە هەمووماندا هەیە .. ئەم نائومێدییە بە تامی ئومێد ، ئەم ڕەشبینییە بە تامی گەشبینیی ، ئەم ددانپیانانە کە لە هەمان کات جۆرێکە لە خۆکوشتن ، لە هەموو بەرهەمە ئەدەبی و هونەرییەکاندا ، ئامادەیە .. واتا هەموو داستانێکی عەشقمان ، چەقۆ و جەنجەر و کوشتن و فرمێسکی دنیای تێدایە ..ئێمەیش بە داخەوە ،دەرخەری ئەوەیە کە ئێمە پێش نەکەوتووین ..ئێمە هێشتا ئامادەین کەوی بەستوون کون بکەین بەڵام ناتوانین کەوی ئەو مێژووە هەزارەیە کون بکەین و ..لەوەی هەڵبەین بە دنیایەکی جوانتر …ئەوروپییەکان ڕۆمیۆ و جولێتیان تێپەڕاند ..واتا چیدی لاسایی ڕۆمیۆ ناکەنەوە .. ماکبسیان خۆش ناوێ ، تەنانەت بە شێت لە قەڵەمی دەدەن .. دەزدەمونا وەک کار لە بەردەمیدا ڕاناکشێ ، بیکوژێ .. تەنانەت گاڵتەیان بە خۆ کوشتنەکەی ماکبس دێت …بەڵام ئێمە هێشتا حەز ئەکەین فەرهاد بین .. یان وەک وەلی ، شێت و دێوانە بین ..بە ڕای من بەشێک لە هۆکاری سەرهەڵگرتنی شاعیر و بیریارەکانمان ، بە ئەوە بووە وەک فەرهاد و وەلی و سیامەند نەبن .. هیچ سەرسام نەبووم کە شاعیرێکی خۆمان نوسیبووی ، لەڕێ میترێک نییە تیایدا یەکتر ببینین ، کەواتە ئەم ددانپیانانە ، هیچ نەگەیەنە ، ئەوە ئەگەیەنە کە شاعیرەکانمان ئەیانەوێ لەناو میترێدا خۆیان ببینن نەک لەسەر کەوی بەستوون .. ئەیانەوێ لە فڕۆکەخانە چاوەڕێی یار بکەن ، نەک وەک وەلی ئاوارەی شاخ و چۆڵەوانی بن ..ئێمەیش بە خێی هەنگاوەکە ، بەڵام هەنگاوەکی خەمگین .. خەمگین بەو مانایەی میترێ نیە و نایشبێ ..بەڵام

ببووايە ، ئەكرا يەكتر بينينى جوانترى تێدا بوو

Nawzad Bandy

ايە .. ئەو دێڕە پڕە لە ڕەخنە لە دەسەڵاتێكى بەربەرى و گەمژە و نەخوێندەوار ، كە ناتوانێ يان نازانێ تێبگا لەوەى شاعيرێك چى پێ خۆشە .. لاوێك خەو به چييەوە ئەبينێ .. نايەوێ تێبگا لەوەى كە ميلەتێك لەو بێزارە ..كە نەيتوانيوە بچوكترين ئومێدى ميللەتێك بهێنێتە دى ، بە جۆرێك هۆكارى گواستنەوەى ژێر زەوى كە لە هەموو دنيادا هەيە ، ببێتە خەون و خەياڵ و شيعرى شاعيرەكانمان .. ئەمە بۆ خۆى حەياچوونى دەسەڵاتێكە ، هۆكارى گواستنەوەى مۆدێرن ئەوەندە مەحاڵ بێ ، ببێ بە خەياڵ و ئيلهام و جێژوانى شاعيران ..لە جيهانێكى مۆدێرندا كە تيايدا ووڵات□ان خەريكى خۆئامادەكردنن بۆگەشت و مانەوە لە سەر مەريخ ..

تاوان نيە ئەگەر ئەمڕۆ

دارتێلى گشت شەقامەكان

ببن بە دارى خنكاندن

بۆ خوێنخۆر و .... (ل 59)

ئەمە ئەوپەڕى بێزاريى شاعيرە لە سيستمێكى حوكمڕانيى كە كارێكى كردووە شەرعيەت بدرێ بە كۆمەڵكوژيى كاربەدەستان .. ئەم□ بۆچوونى زۆرينەى ميللەتێكە كە شاعير بە هێمنيى گوزارشتى لێ كردووە .. وەك دادوەرێك ، دەستوورێكى ڕاستەقينە بۆ گەلێك ئەنوسێتەوە ،تيايدا هەڵواسينى گەندەڵكاران و دوژمنانى گەل ، بە دارتەلەكاندا ، تاوان نييە ..

ئەمە بە ڕاى من جوانترين ياسايە .. هەر خوێنخۆرێكى ميللەتتان بينى ، بە نزيكترين دارتەلدا هەڵيواسن ، يەكەم وەك سزايەكى دادپەروەرانە و دووەميش بۆ ئەوەى ببێتە پەند بۆ ئەوانەى تر و نەوێرن بير لە زوڵم و زۆر بكەنەوە ..

گيانى شەهيد

كۆترێكى ئاشتى خوازە

كاتێ شادە

کە هاوڕێکەی

سەنگەرەکەی

جێ نەهێڵێ

بۆ ئافرەت و کۆشکی تازە ......(ل 91)

لێرەدا شاعیر بەردێک ئەنێ بە تەوێڵی هەموو ئەوانەوە کە هاوڕێکانیان شەهید بوون و ..خۆیشیان کۆشک لە دوای کۆشک و..ئافرەت لە دوای ئافرەت ئەگۆڕن و تاقیئەکەنەوە ..

پێیان ئەڵێ بەم غەریزە پەرستی و وەحشیگەرییەتان ، هاوڕێ شەهیدەکانتان لەناو خاکدا خەم ئەخۆن ..

بۆچی خەم ئەخۆن ؟ بۆ ئەوەی ئەمان لە پێناوی نیشتمانێکدا شەهید بوون هەتا ئەوان خەریکی دزی و شەرواڵپیسیی بن لەسەری ..

من دەنگ بە هیچ

کەسێک نادەم

هیچ کاندیدێکم نییە ،

تا بیکەمه نوێنەری خۆم ..

خۆشەویستانم هەر ئێوەن

تەنیا کەسن

دەنگیان بەمێ

بۆیان بسووتێم وەکو مۆم ...(ل 141)

لێرەدا شاعیر لە بەرەی گەلدا ماوەتەوە و ..ڕێبازی خۆی دیاری دەکات ،کە ڕێبازی گەلە و ..ئەوان بە نوێنەری خۆی ئەزانێ ..

ئەمەیش خۆی لە خۆیدا ، هەوڵدانە بۆ فێرکردنی خەڵک بۆ ئەوەی نیشتمانیی بن نەک حیزبی و تیرەگەر و کەسپەرست و بنەماڵەپەرست ...کەسان و تیرە و بنەماڵەکان ئەڕۆن و گەل ئەمێنێتەوە ..

لێرەدا وانەیەکی سادە و ساکار پێشکەش ئەکا ، بەوەی کە گەل بکرێتە

چەقی بەیار و دەنگ و هیوا و هەموو بەرنامەکان .. ئەوەیش بانگەشەی یەکگرتن و ..سڕینەوەی سنووره دەکاوییەکانی حیزب و چینایەتی و حوکمی پشتا و پشت و کۆنەپەرستی و بەربەریەتە ..

کاتێ هاتن

لەناو دێی

نیشتمانا

هەڵمانگرتن

لە دەکۆزیی

شەوەزەنگ و

زەمهەریری

کاروانەکا

بووینە تەتەر

لە باوەشی

گەرمی خۆرا

هەڵمانگرتن

دێتە بیرتان

بۆ داگرتنی

تیشکی خۆر

چۆن لاوکی سیامەند و

دڵی پاکی خەجە خانمان

کردە چڵە گوڵی سووری

بەر یەخەتان

کەچی ئێوە

بێباکانە

فڕێتان دا ل□ بەر پێتان

دێتە بیرتان

ڕابوردووتان …(ل 178)

لێرەدا شاعیر ئەیەوێ خەڵکێکی چەکداری بێ مروەت و ناکەس شەرمەزار بکا ، کە سەردەمی پارتیزانیی ، گەل پەناهاندە و دایک وباوک و داد□ و ئامێزی ئەوان بوو ،

کەچی کە گەیشتنە کورسی دەسەڵات ، هەموو ئەو هەوڵ و ماندووبوونەی میللەتیان فڕێدایە ژێر پێیان …لێرەدا شاعیر گلەییەک ئەکا و..بە نائومێدییەوە بەو بێ مروەت و نامەردانە ئەڵێ : دێتە بیرتان؟ ….لە کاتێکدا دڵنیایشە کەسێک ئەو هەموو وەفا و ئەمەگەی میللەت بخاتە ژێر پێی ، بێگومان لە یادی نییە .. لە یادیشی بێ ، گاڵتەی پێ دێ و هیچ نرخ و ڕێزێکی بۆ دانانێت ..

بەڵام لێرەدا ئیتر بێدەسەڵاتیی شاعیر ل□ بەرامبەر دەسەڵاتێکی بەربەرییدا دەردەکەوێ و ..بێجگە لە سوک□ ل□ گلەییەک هیچ چارەسەر وئەڵتەراتیڤێکی پێ نییە یان پێیەتی و دەری نابڕێ .. لە کاتێکدا من بوومایه ، وام دەووت :

ئەی گەلی

هۆلاکۆ بەزێن ..

بەعس ڕوخێن ..

هەستنە سەرپێ ..

ئەوەی بە میللەت ئەح□ پێ ،

پەتی کەن وەک بێکەس ووتی

فڕێی دەن ..بیخەنە ژێر پێ ..

کەسێ نیشتمانفرۆش بێ ،

تێی هەڵدەن گەر ڕۆژانێکیش

کاریزمای من و تۆش بووبێ..

چونکە جێی قبوڵکردن و دانووستان نیە کەسانێک فیداکاری میللەتیک فڕێدەنە ژێرپێ و بۆیشیان بچێتە سەر ..

کە تۆ دەڕۆی

بەهار ئەمرێ

مانگ لە ئاسمان

پرشنگ لە خۆر

بزەی سەر لێویش ئەتۆرێ … (ل184)

ئەوەیش ئەو پەڕی خۆشەویستیە ، کە تێکەڵاوی هەموو وەرزەکان و سروشت بووە و ..دەستکاریان ئەکا و ئەیانگۆڕێ ..

ئەوەیش وەک نزار القبانی ، لە شیعرێکیدا ئەڵێ : (قولي احبك كي‌تزيد وسامتي ..!)

واتا :

بڵێ خۆشم ئەوێی

بۆ ئەوەی جوانتر بم ..

ل□□ر□دا ئەو ئەبێتە بڕیاردەری هەموو خۆشی و ئاسوودەییەک و تەنانەت ڕۆڵی پزیشکی جوانکاریش ئەگێڕێت ..

لە ژێر چەپۆکی

پۆستاڵ ڕەشێکا

نیوەی تەمەنم

ڕۆیی بێهودە

بۆ نان بۆ ژیان

بۆ نیوەکەی دی

برای هاوخوێنیم

لە بەتە جەردە ….. (ل186)

بە ڕاستی ئەمە کورت و پوختترین ژیاننامەیە بینیبێتم و خوێندبێتمەوە ،هەموو ئەوانەی هاوتەمەن و هاونەوەی شاعیرن ، بە خوێندنەوەی ئەو شیعرە ئاخێک هەڵئەکێشن ، چونکە بە کورتی و بروسک ئاسا ، پێناسەی ژیانیان ئەکا ، نیوەی تەمەنیان بێگانەیەکی میلیتاریستی خێڵەکی گەمژە خەساری کرد و .. نیوەکەی تر هاونیشتمانییەکی چاوبرسی و هەرگیز تێرنەبووی نیشتمانفرۆش ، وێرانی کرد ..

بەڕاستی من زۆر سوپاسی نەوشیروان ئازاد ئەکەم بە ئەم پێناسە جوانە و ..من وەک ناسنامە تەماشای ئەکەم ..حەق وایە هەموو لە دایکبووانی ساڵانی پەنجا و شەست و حەفتای سەدەی ڕابوردوو ئەم کورتە شیعرە کەبس بکەن و وەک ناسنامە بیخەنە گیرفانیان و .. لە بازگەکاندا نیشانی پۆلیسەکانی بدەن ..ڕاسترین و کورت و پوختترین ناسنامەیە ..

ماوەتەوە بڵێم ئەم دیوانە شیعرییەی نەوشیروان ئازاد ، قسەی زۆر زیاتر هەڵدەگرێ .. لێکدانەوە و برین و ئازار و خوێنی لەبار براوی نەوەیەکی ڕۆشنبیری گەلەکەمانی هەڵگرتووە ، هەر کۆپلە و دێڕێکی چەندین لێکدانەوە و خوێندنەوە هەڵدەگرێ .. بە جۆرێک ئەتوانرێت وەک سەرچاوەیەکی مێژوویی تەماشا بکرێ ..

دواجار لە ڕووی خاڵبەندییەوە ، هێماکانی پرسیار و سەرسوڕمان و خاڵ و فاریزە و هێماکانی ترم لە نێوان و کۆتایی دێڕەکاندا نەبینی ، کە بەڕای من بەشێکی گرنگی نوسینە بە گشتی و شیعرە بە تایبەتیی ، هیوادارم لە بەرهەمەکانی داهاتوویدا ، ڕەچاوی ئەو دیاردەیە بکات و کاریان پێ بکات ..

ـــنەوزاد بەندی ـــ ٣/٨/٢٠٢٢

یەکگرتووی ئیسلامی و کۆمەڵی دادپەروەری داوای گۆڕاندنەوەی ئیعدام دەکەن لە کوردستان…
عەلی مەحمود محەمەد

کاتێك لە رێکەوتی 2003-8-19 تیرۆریستان بارەگای نەتەوە یەکگرتووەکانیان لە میوانخانەی قەنات لە شاری بەغدای پایتەختی عێراق تەقاندەوە, لە ئەنجامدا 22 کەس کوژرا, 15ەی بیانی بوو, لە ناویان 3 کەسیان ئێرانی و ئوردنی و میسری بوون, لە ناو کوژراوەکان نێردەی نەتەوە یەکگرتووەکان سیرجیۆ دی میلۆ هەبوو, کاتێك لە رێکەوتی 2007-7-3 ویسترا بڕیاری ئیعدام بەسەر تاوانباری تاوانەکە ئەوراز عەبدالعەزیز مەحمود سەعید ناسراو بە باسم کوردی جێبەجێ بکرێت, کە ناوبراو هاوکاری ئەبو مەسعەب زەرقاوی کردبوو لە نەخشە دانان بۆ ئەو تاوانە, نەتەوە یەکگرتووەکان وەك پرنسیبێك کە دژ بە ئیعدام بوو, لە گەڵ جێبەجێکردنی ئەو بڕیارە نەبوو , داوای گۆڕینی سزاکەی کرد.

نابێت تاوانباران لە سزا رزگاریان ببێت, بەڵام سزادان بە سەندنەوەی ژیان ناکرێت, ئێمە لە گەڵ دادپەروەرین نەك تۆڵەکردنەوە, ئیعدام سزای مەرگە بە بڕیاری دادوەر وەك توندترین سزا. لە کوردستان سزای لە سێدارەدان هەیە, بەڵام جێبەجێکردنی 15ساڵە راگیراوە لە روی کردارییەوە, کە پێویستە وەك سزاش نەمێنێ, راگرتنەکەی هەنگاوەکی باشە, وەلێ پێویستە هەڵوەشێتەوە, نزیك 410 کەس لە کوردستان سزای ئیعدامیان لە سەرە, بەشێکیان لەوانەن سەر بە ڕەوتی ئیسلامین و بە یاسای تیرۆر سزادراون.

لە جیهان 109 ولات سزای ئیعدامی هەڵوەشاندۆتەوە, تەنها لە 55 وڵات جێبەجێ دەکرێت, رایگشتی جیهانی لە گەڵ هەڵوەشاندنەوەی یەکجاری ئەم سزایەن, رۆژ بە رۆژ بەرەی نەیاری سزای ئیعدام لە جیهان لە گەشەکردندایە.

دوای ئەوەی بکوژی دکتۆر هوشیار ئیسماعیل کە سزادراوی تیرۆرەو بە ئیعدام حوکم دراوە, لە چاکسازی گەوران خەلات کرا لە لایەن وەزیری کارو کاروباری کۆمەلایەتییەوە بۆ ئامادە بوونی چەند کادیرێکی یەکگرتووی ئیسلامی, دەزی ئیعدام جارێکی دیکە بووەوە جێگای مشتومڕی دوو پارتی ئیسلامی سیاسی لە کوردستان, لە کاردانەوە بەرامبەر بەو

رووداوە هەردوو پارتەکە لە دوو بەیاننامەدا بە فەرمی داوای کاراکردنەوەی سزای لە سێدارەدانیان کردەوە لە کوردستان.
ئەنجومەنی جێبەجێکردنی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان لە بەیاننامەیەکدا لە رێکەوتی 3/8/2022 بە پیت داوای جێبەجێکردنی سزای لە سێدارەدان دەکات لە کوردستان کە دەڵێت: " بەداخەوە لە جیاتی بەجێگەیاندنی سزای لە سێدارەدان بە بکوژان ، خەڵات دەکرێن. بە ئەمە جێگەی نیگەرانییە ، ئیدانەی ئەو کارە نایاسایی و سەرپێچییە دەکەین . ئەوەی کراوە لەم کەیسەدا ، لەجیاتی بکوژ لەسێدارە بدەن ! خەڵاتی دەکەن و لە ڕاگەیاندن شانازی پێوە دەکەن ، ئەوە مایەی استفزاز و سوکایەتی کردنە بە بنەماڵە و زانا و قوتابی و هاوکارانی شەهید دکتۆر هەشیار . بەداخەوە چەندان جار دەسەڵاتداران بەڵێنی جێبەجێکردنی سزای سێدارەدانیان دا بە بکوژانی دکتۆر هەشیار بەڵام نەك جێبەجێیان نەکرد بەڵکو خەڵاتیان کرد .
بۆیە داوا دەکەین داواکاری گشتی ئەو بەڕێزیە بە بڕیارەکانی دادگا قبوڵ نەکەن و دەسەڵاتداران چیتر سوکایەتی بە مافی ستەملێکراو و بڕیارەکانی دادگا نەکەن" .
هاوکات فراکسیۆنی کۆمەڵەی دادگەریی لە پەرلەمانی کوردستان لە رێکەوتی ٤ی ٨ی ٢٠٢٢ بەیاننامەیەکدا دەڵێن" داواکارین سەرۆکایەتی هەرێم و دامەزراوەی پەیوەندیدار سزای لە سێدارەدان بەسەر ئەو تاوانبارەدا جێبەجێ بکەن کە بکەری تاوانەکی چەپەڵەو مامۆستایەکی بەڕێزو خزمەتکاری گەل و وڵاتی لە شاری هەولێر تیرۆر کرد، هەر ئەمەش لەگەڵ ڕووحی شەریعەت و بنەمای عەدالەتدا گونجاوە.".
ئەم داواکاریانەی یەکگرتووی ئیسلامی و کۆمەڵەی دادگەری داواکاری جێبەجێکردنی سزای سەر 410 راگیراوی سزای ئیعدامە لە کوردستان, سەندنەوەی ژیانە لە 410 مرۆق, سەپاندنەوەی رەشترین سزایە, کە رۆژ بە رۆژ لە جیهان ژمارەی ئەو ولاتانەی جێبەجێی دەکەن لە کەمبونەوەدایە.
بەم داواکارییەی یەکگرتوو و کۆمەڵە هەنگاوێك بزوتنەوەی مافی مرۆق و خەبات بۆ نەهێشتنی سزای ئیعدامیان بردە دواوە, لە بیریان چووە لە وڵاتی دراوسێمان لە ئێران تەنها مانگی رابردوو 33 کەس ئیعدامکران, تیایاندا مرۆق گەلێك هەن چۆلەگەیەکیشیان ئازار نەداوە .
داواکاری گەڕانەوەی جێبەجێکردنی سزای ئیعدام لە کوردستان دژ بە مافەکانی مرۆڤە و داواکاری سەندنەوەی ژیانە لە مرۆق, بەم داوارییە هەردوو پارتی ناوبراو دەچنە لیستی رەشی پاراستنی مافی مرۆڤەوە.

قەدری خۆڵ بگرن!.. فازیل شەوڕۆ

(إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ)
صدق الله العظيم

لەو هەسارە بەسنوورە و لە ناو ئەو هەزاران هەزار پێکهاتە و توخم و گەردیلانەی دەووری ئەمەیان داوە و لە گەڵیاندا دەژین، قەت هیچ توخم و پێکهاتەیەکی ماددی وەکو خۆڵ و خاک، دووانە و هاوتا و هاوسەنگی بوونی مرۆڤ نیین. دەکرێ بڵێن مرۆڤ و بوون یەکسانن یان هاوتەریبن بە خۆڵ و خاک. با بە تێڕامانە قووڵەکانی جیهانە ڕوحییانەکانەی پەیوەست بە (خۆڵ و مرۆڤ) ەوە سەرقاڵتان نەکەم ــ کە چەندان کتێبەکی مەزن و پیرۆز و قورسیان لەسەر نووسراوە. با لەوش گەڕێین کە زانست دەڵێ:" جەستەی مرۆڤ نزیکەی ٦٠٪ ئاوە و هایدرۆجین تەنها ١١٪ی ئەو بارستە ئاوە پێکدەهێنێت. هەرچەندە ئاو بە هەر ئۆکسجینێک لە دوو ئەتۆمی هایدرۆجین پێکدێت، بەڵام هایدرۆجین بارستەی زۆر کەمتری هەیە. دەتوانین بڵێین کە ٩٣%ی بارستەی ناو جەستەمان تۆزی ئەستێرەیە."

تۆ وەرە، سەرنجێکی سەرپێی لەم خاڵانەدا بدە:
یەک: لەو ساتەوەختەی، مرۆڤ دێتە دونیا، تا گەڕانەوەی بۆ باوەشی خۆڵ، نەک هەر لەسەر ئەو خۆڵەیە (خاکەیە)، بەڵکو زۆر کەم بە میللیمیش لەو خۆڵە دووردەکەوێتەوە یان لێی جیا دەبێتەوە. هەمیشە پێیەکانمان، یان تەواوی جەستەمان لەسەر ئەو خاکەیە. ئەو کاتە هەست بە خۆشی ناو خۆڵ یان سەر خاک دەکەیت، کە بۆ چوار پێنج سەعاتێک لە ئاسماندا، لە نێو فڕۆکەیەکدا، دەفڕێت. واتا ئەو ساتانەی قاچەکانت لەسەر زەوی نیین. چەندە حەز بەوە دەکەی قاچە گەد و گەج و تەزیووەکانت بخەیتە سەر شتێک، نەرم و نیانی و تام و بۆن و بەرامەی لە خاك بچێ. هەست بە چ خۆشییەک دەکەیت کە لە فڕۆکە دادەبەزیت و قاچەکانت دیسان زەوی ماچ دەکەنەوە. هەر ئەو کەسانەی چەند شەو و ڕۆژێک بەسەر دەریادا دەمێننەوە، دەزانن، دوورکەوتنەوە لە خاک و خۆڵ چەند هەستێکی ناخۆشە. سەرەسووڕە و

گەژەخوولکە وتەکچوون و هەنج و کەژبوون بە شەپۆڵ و دابەز و هەڵبەزی کەشتی و پاپۆڕەکان، وات لێدەکەن دوعا دوعات بۆ ساتێک زووتر بگەڕیتەوە سەر زەوییەکە —— من بەخۆم لە گەشتێکی دەریایی پێنج شەش ڕۆژە، کە لە کەشتییەکە دابەزیم لە هۆشخۆم چووم. قەت هیچ شتێک وەک خۆڵ نەرم و نیانی و خۆشی و ئارامیی بە مرۆڤ نابەخشی، چ ئەوکاتەی بەسەر زەویدا دەڕوا، چ ئەو کاتەی لەسەریدا ڕادەکشێ. تەنانەی جار هەیە ئامۆژگاری دکتۆرەکانە بە نەخۆشەکانیان، کە لەسەر زەوی بنوون.

دوو: بە وردی دیقەتێک بدە لەو هەموو هەموو شتەی لە دەوروبەری تۆدا هەیە. ناوی یەک تاکە شتم پێ بڵێ، سەرچاوەکەی یان کانگەکەی یان ڕەگەکەی کە خۆڵ و خاک نەبێ، تەنانەت بەفر و باران و تەزرە و تەمومژ و شەونمی سەر گەڵاکانیش.

سێ: هیچ کەسێک ناتوانێ پتر لە چەند ڕۆژێک بژی، گەر دەست بە خۆڵ و بەرهەمەکانی خۆڵ و خاک نەبات.

چوار: مرۆڤ، وەک بوونەوەرێکی زیرەک، توانای هەیە، هەزارەها داهێنان بکات و کەرەستە و شتومەکی (نەبوو) بهێنێتە، وجوود، بەڵام توانای درووستکردنی یەک گەردیلە خۆڵی نییە.

پێنج: سەرەڕای ئەو پێشکەوتوونە مەزنانەی مرۆڤ، بە تایبەت لە بواری زانست و تەکنەلۆژیا، کە بە چاوی خۆمان دەیانبینین، تاوەکو ئێستا ئێمە، ناوی نیوەی بونەوەرەکانی سەر زەوی و بن زەوی و ناو ئاوەکان دەزانین. هەر بۆ نموونە، تاکو ئێستا نیوەی مێش و مێشوولە و مێروولەی سەر ئەو زەوییە، نەک ناویان نییە، بەشمان وەگیر نەبوون. جا لە نیو ئەو هەموو هەموو بوونەوەرە، مرۆڤ، تاکە بونەوەرە، کە خۆڵ و خاک پیس دەکات. هیچ هیچ بونەوەرەیەک نییە، زەرەر و زەڕەری بە خاک و خۆڵ هەبێ، بە پێچەوانەوە، ئەوان ڕاگری هاوسەنگی تەندرووستیی خاک و خۆڵن. میروولە نەبێ، یان قڕ بێ، ئەوەندە ژیانەی هەشە، لەم هەسارەدا نامێنێ.

تۆ دەزانی؛ بەگوێرەی توێژەرانی بانکی نێودەوڵەتی، جیهان لانیکەم، ڕۆژانە، ٣ ملیۆن و ٥٠٠ هەزار تەن پاشماوەی پلاستیک و پاشماوەی تری ڕەق لە ڕۆژێکدا بەرهەم دەهێنێت، کە ١٠ هێندەی ئەو بڕە زیاترە لە سەدەیەک لەمەوبەر. ئەمریکا پاشای زبڵە، ساڵانە ٢٥٠ ملیۆن تەن زبڵ بەرهەم دەهێنێت کە پێشەنگی جیهانە- نزیکەی ٤.٤ پاوند زبڵ بۆ هەر کەسێک لە ڕۆژێکدا.

دەبێ، دوای سەد ساڵێکی دیکە، چەندان هەزار تۆن ژەهرمان لەو خۆڵ و خاکە پیرۆز و جوانە کردبێ؟
گەر باسی خۆمان بکەین، لە لای ئێمە تەنها خاک و خۆڵی ناو (ماڵ)ی خۆمان، (سەردوکان و کارگە)ی خۆمان، (باخ و کێلگە و ڕەز و باغچە)ی خۆمان ـــ تا ڕادەیەک، ئەوەیش نازانستییانە و بە دەر لە ئایین و ڕەوشت و بەهاکانی مرۆڤەوە، بە هی خۆمانیان دەزانین و دادەنێن. بڕوانە دوکاندارەکە، کە دوکانەکەی گەسکدا، خۆڵ و خاشاکە فریدەداتە بەر دوکانەکەی خۆی. بۆچێ؟ چونکە ئەو هەر دوکانەکەی بە هی خۆی دانەوە، ئەمە بۆ هەموو شوێنەکانی دیکەش ڕاستە، بە ناو ئۆتۆمبیلەکانیشەوە.

خەتا لە کێیە؟
خەتا لە هەمووانە، بەڵام بە نمرەی یەکەم، خەتای سیستەمی پەروەردەی سەقەتی ئەو س□□ت ساڵەی عیراق و کوردستانە، کە نەیانتوانی (مامۆستای ژینگەدۆست و مرۆڤدۆست) بەرهەمبهێنن، تا بتوانن شاگرد و خوێندکارەکانیان هۆشیار و ڕۆشنبیر کەن. لێرە خەتای مامۆستا ناگرم ـــ ئەوان ڕێزیان سەرسەرم، پەروەردە سەقەتەکەی زانکۆکان، ئەوانی بە سەقەتی بەرهەم هێناوە.

پیاوانی ئایینی، بە پلەی دووەم خەتاباران، کە نەیانتوانییوە، تا ئەمساتە وەختە، ناوەڕۆک و ڕۆحی ئایینە پیرۆزەکان، بە جوانی و بە تەواوی بگەێنن. ـــ من بۆ خۆم هەر کاتێک بە نیو دەرگای مزگەوتی گەورەی کۆیە، تێپەڕی بم، لە نزیک ئاودەستخانەکانی، لووتی خۆم دەگرت. ئەدی بەرپرسەکان هەستیان بەوە نەدەکرد؟ بۆ بە (٥٠) ساڵ، نەیانتوانی خزمەتی ماڵی خوای خۆیان بکەن؟
چیبکەین؟
هیچ مەکەن، تەنها قسەکانتان بکەنە کردار. سەیری سمبوورە و بزنە کێوی و ئاسک و چولەکە و قاز و مراوی بکەن، وەک ئەوان خزمەتی ژینگەی خۆتان بکەن.

کۆتا قسە. خاک و خۆڵ، دووانەی مرۆڤن، خۆ بە مردنیشمان ناتوانیین، دەستبەرداریان بین. ئەدی لە کوردرەواری، جاران کە یەکێکیان بە خاک دەسپارد، دەیانگوت:"خۆزگەم بە خۆی، خاک و خۆڵی وراتی خۆی بە نسیب بوو، ئەوەش شوکری خوای پێدەوێ!"

مرۆڤایەتیی ئێمە، نقوستانە، تا ئەو کاتەی قەدری خاک و خۆڵ دەزانین.

ئەی یار هەموو شتم لە دەستدا…
قەسیدە: ستیڤان شەمزینی

لە پێناوی تۆدا هەموو شتم لە دەستدا
ئەو بەیانییە ئارامانەی گمەی کۆترێکی دڵشاد
لە خەوی ناو پێخەفی دڵنیایی خەبەری دەکردمەوە
ئەو شەوانەی بە مەستی
بەژێر دارتێلەکانی شاردا دەڕۆیشتم
لە ژێر هەنگاوەکانمدا
جۆگەلەیەکی بزێو سڵاوی لێ دەکردم
ئەو کتێبە نەخوێندراوانەی
لەسەر رەفەی کتێبخانەکەم
شۆڕشێک لەناویاندا کەوتۆتە لێواری هەڵوەرین
ئەو پیاسانەی لە باخەکانی عەقڵدا دەمکردن
ئەشکەنجەی هەوری هەوەسیان دەدا
بۆ ئەوەی هیچ نەبێت ببنە بارانێکی مەغرور
ئەو ژاوەژاوە ئاژاوەچیانەی گیانیان پڕ کردبووم
لە بەڵێنی درۆی بەهەشتێک لە تەنهایی
ئەو پاڵتۆ چەرمە ئەستوورەی ببووە رووپۆشی
ژانی ئەو هەژارییەی هەمیشە دەمشاردەوە
ئەو دەستکێشە گەرم و گوڕە لە هەقیقەت چنراوەی
دەمکردە پەنجە تەزیوەکانی دەبەنگییەوە
ئەو ئینجانە شپرزە و درزتێبوانەی
گوڵی کاولبوونی دەروونی تێدا روابوو
ئەو ژوورە گەورە و نەخشەدارانەی ماڵەکەم
مێژووی پیاوێکی خەیاڵپڵاویان
لەسەر هەڵکۆڵدرابوو
ئەو جێگە نێرگزڕێژکراوانەی لە ئەزەلەوە
بۆ ژنێکی رۆیشتوو ئامادە کرابوون
ئاه هەموو شتێکم لە دەستدا
بە خودی خۆشمەوە
تەنها بۆ بەدەستهێنانی ئەو دڵە شەکەتەی تۆ

کە شوێنەواری چەندین زامی دێرینە
لە پێناوی تۆدا هەموو شتێکم لە دەستدا
ئەو گیرفانە پینەکراوانەی پڕبوون لە ئومێد
لە هەر ئومێدێکیشدا هەزاران چرۆ رسکابوون
ئەو شیعرانەی وەک سیگارەکەی دەستم
بەدیار خەیاڵە فەدارەکانمەوە دەبوونە سوتوو
ئەو پەنجەرە ناسک و هەمیشە دەکراوانەی
پرشنگی خۆریان وەک هەوا هەڵدەمژی
ئەو نەخۆشییە مەترسیدار و تەقێنەرانەی
بە دەنکێک حەبی پێکەنین
هەواریان دەگواستەوە
ئەو سفرە لەو بەبزە و چاوبازانەی فریویان دەدام
بانگیان دەکردم بۆ خوانێکی وشک و برینگ
ئەو نزا رەنگاورەنگانەی بە لەزمە دەبارین
بەسەر رۆژانی نغرۆبوو بە هەستی ئاوارەیی
ئەو باڵندە جوانانەی نێو کۆشکی ئەندێشە
هەمیشە رازەکانی فڕینیان بۆ دەکردمەوە
نهێنی ئاسمانیان لەلا باس دەکردم
ئەو ئاگرە بەتینانەی نێو پوش و پەڵاشی ئاوەز
کە هەمیشە دەبن بە ژێر تۆفانی عاتیفەوە
ئەو پێنووسە مانگر و خۆ بەگەورەزانەی
نەیدەویست دێڕێک موحیبەت یاداشت بکات
ئەو کەشتییە رزگارەکە خوێن تاڵانەی هۆش
نەیاندەهێشت لە وەهمی خەمدا نقووم بم
ئەو درۆ ئێسک سووک و وەفادارانەی
رێیان لە هەقیقەت دەگرت
دەستی بچێتە خوێنم
ئەو پێڵاوە رەق و تەقە دڕاوانەی
پێیەکانیان لە دڕکی دەشکان دەپاراستم
ئەو یادگارە کزۆڵانەی بە تەنهایی
لەسەر دەفتەری خەمێک یادداشتم کردبوون
ئاه هەموو شتێکم لە دەستدا
بە خودی خۆشمەوە
تەنها بە دزینی خەونی جاویدانیی تۆ
کە تێیدا پیاوێکی قەتیسماو راکشاوە
لە پێناوی تۆدا هەموو شتێکم لە دەستدا
ئەو پەیغەمبەرە مژدە بەخشە نورانیانەی

مزگێنی راگرتنی نەزیفی گریان دەبەشنەوە
ئەو حەوزە بریقەدار و پڕ شپڵ و هوڕانەی
ماسی سۆز تێیاندا دەکەوێتە سەما
ئەو جیهانەی بە قوڵپ بەڕوومدا پێدەکەنی و
خۆی خستبووە نێو کەژاوەی زێڕینەوە
ئەو جلوبەرگە ئاوریشمیی و رووخۆشانەی
بە تەنافی چاوەڕوانییەوە
“با”ی نەگبەتی بردنی
ئەو جەنگە هەزار بارە و نەبڕاوانەی
لە دژی تەیری گولی نیگەرانی بەرپام کردبوون
ئەو نامە لاکێش□یانەی
دەمخستنە سندوقی سەرمەوە
هەتا ئێستاش
لە نۆبەتی خوێندنەوەدا وەستاون
ئەو ماچە هەڵچووە رەنگ بەهاریانەی
بەدیار لێوێکی ساردوسڕەوە دامرکانەوە
ئەو نەوڕەسە تاساو و خەفەتبارانەی
بەسەر دەریای غەمگینیدا سروودیان دەخوێند
ئەو خەیاڵە پەلکەزێڕین□یانەی منداڵی
لەگەڵ گەورەبووندا تووشی نەزۆکی بوون
ئەو چیرۆکە پڕ رووداو و هەیەجانانەی
لە بن پێی واقیعدا ئەنجن ئەنجن بوون
ئەو کاسێتە ریش چەرمۆ هەڵترووشکاوانەی
زەمەنیان لە ریخۆڵەکانیاندا هەڵگرتبوو
ئەو کامێرا رەنگاورەنگە کپ و بێزارانەی
وێنەی نیشتمانیان لە کاتی ژاکاندا دەگرت
کراسی رەشی ئەو دایکە بێوەژنانەی
میدالیای شەهیدەکانیان لە مل کردبوو
ئاه هەموو شتێکم لە دەستدا
بە خودی خۆشمەوە
تەنها بۆ ئەوەی لانکی پەژارەی تۆ رابژەنم
لە راڕەوی پێچاوپێچی ئەوینتدا ون ببم
لە پێناوی تۆدا هەموو شتێکم لە دەستدا
ئەو فریشتە نازدار و کەوا سپیانەی
لە لاپەڕەیەکی رەشدا ناویان سپی کردمەوە
ئەو رەشەبا غەزەبلێگرتووانەی
بەدەم هوتافکێشانەوە

راپێچیان دەکردم بۆ بەرەکانی شەڕ
پێش ئەوەی گوللەیەک بنێم بە دوژمنەوە
خەم بە پەتی پەشیمانییەوە هەڵدەواسی
ئەو چەقۆ زمان درێژ و دەم زبر و تیژانەی
پیازی غوربەتم پێ قاش دەکردن
ئەو شمشێرانەی ملی نیگاکانم دەپەڕێنن و
ناهێڵن سەری بەدراوم
بە بینینی حەوایەک ئاوێ بداتەوە
ئەو گەڵا لەش سەوزە تامەزۆرییانەی
لە شەڕی خەزاندا یەک دەڕاندمن
ئەو چەمە فێنک و پڕ عیشوە و مەکرانەی
بە چنگێک تەزی حوزن بینایان تار کرا
ئەو پرسیارە سەرکێش و ئەقرە نەگرتووانەی
نەگەیشتنە وەڵام و بەگەنجی سەریان نایەوە
ئەو ئاسمانە شەفاف و شینباوانەی ژیان
هەوری مەرگێک بە ئەسپایی بەری گرتوون
ئەو وشانەی لە زاخاوی هەست هەڵدەکێشران
لە مێژە چەرخێکی ناماقوڵ شێکی کردوون
ئەو خەمەی وەک پەرداخێکی پڕ لە ویسکی
لە دەستی قەدەر کەوتمە خوارەوە
تک تک رژام
کەسێک نەبوو کۆم بکاتەوە
لە پێناوی تۆدا هەموو شتێکم لە دەستدا
تەنیا بۆ ئەوەی بەر لە مردن
بە عەشقی تۆوە
یەک دوو رۆژ بە ئاسودەگی بژیم
تەنیا یەک دوو رۆژ

زستانی 2018
بەهاری 2019
ستۆکهۆڵم – قەسبی

دەنگێک ..لە ژێر پێیانەوە بۆ نێو دڵان!… مەولود ئیبراهیم حەسەن

ئەم وڵاتە کە ناوی کوردستانە…ئەم میللەتە کە پێیدەڵێن : کورد …پڕە لە گەوهەری نەدۆزراوەو ژێر پێخراوو پشتگوێ خراوو سەرکوتکراو … گەوهەری زانست و هونەرو ئەدەب.. لە زانای(زەویناس) ەوە بیگرە تا دەگاتە زانای(فەلەکناس) ؛ لە (کۆچەر بیرکار) ەوە بیگرە تادەگاتە(نزا) ؛ لە (زریاب) ەوە بیگرە ..کە مر□قی لە گریانەوە دەهێنایە پێکەنین و لە پێکەنینەوە دەیخستە گریان و تادەگاتە (عەبدال خان) کە شێعری حافزی بە حەوت ئاوازەوە دەخوێندو لە بەینی چوار تەپڵ دادەنیشت و هه رچواری دەکوتی و ئاوازی مەبەستی دەهێنایە بەرگوێ ! لە (عەلئ تولابی) منداڵەوە بیگرە کە بە باڵێ هه ڵۆ هه ڵکشاو تا (ئێلخانی بابا بەگی) پیری بەد بەختانەوە کە بەدەنگی پڕ خەم و ئاوازی دڵنشینەوە وڵاتی تەنیەوە ؛ لە مامۆستا (ئازاد محەمەد) ی جوتیاری زاناوە تا دەیان و سەتان زاناو پسپۆری جۆراوجۆر !! کە هه ر یەکیکێان زاناو دڵسۆز.. بەتەنیاو بێ پشتیوان خەریکی خزمەتن بەم وڵاتە پارچە پارچە کرا وو داگیرکراوە . بەڵێ ..ئەم وڵاتە پڕە لە ژن و پیاوو پیروگەنج و منداڵ.. کە دەنگ خۆش و لێهاتوون ..ئەگەر لێرە نووسینەکە تەنیا لەسەردەنگخۆشەکان چڕکەینەوە ؛ ئەو دەنگخۆشانە ئەگەر پشتگیری بکرێن .. لە کۆچە بنبەستەکانەوە دەچنە ئاستی جیهانەوە ! مخابن .. ئەم وڵاتە داگیرکراوو ئەم میللەتە دەمکوتکراوە .. کەوتووەتە ژێر دەستی داگیرکەرانێک و دەسەڵاتدارانێک کە پێیانوایە..(کیمیابارانی هه ڵەبجە) بەس نیەو (ئەنفالی بەدناو) دوا مەبەس نیە!! هه ر چرایەک لەم وڵاتە داگیرسێ ..دەیکوژێننەوەو هه ر گوڵێ بپشکوێ پێشێلی دەکەن !؟

دوو سێ ڕؤژێکە .. دەنگێک وڵاتی تەنیوە تەوە .. دەنگێک هه تا بڵێی پڕ سۆز ..هه تا حەزدەکەی خەمگین..هه تا دەخوازی خۆش .. هه تا پێتخۆشە دڵنشین .. دەنگێک لە پێاوێکەوە کە لەژێر دوکەڵی ئاگری شەوە ساردو درەنگانی شار و سوتاندنی موقەوای بەردەم دوکانەکانەوە سەروو ڕوو و پشت مل وبنا گوێی ڕەش هه ڵگەڕاوە ! پێاوێک لەبەر گەراج دەخەوێ و لەسەر شەقام دەگەڕێ و لە کوچەو کۆڵانەکان پشوو دەدات و لە دەستی ئەم و ئەو نان دەخوات !! پیاوێک ب□د ب□ختی و

بێکەسی کێشاویەتە بەنگخانە !! پیاوێک هه ناسەی پڕە لە دوکەڵێک کە هاوسەنگی کۆمەڵا یەتی تێکدەدات ؛ بەڵام ؛ لە گەڵ هه موو ئەمانەش دا وەک مرۆڤێکی ئازار کێش خەمەگران و بێ ڵا نەییەکەی کاری لە هونەرمەندیەکەی نەکردووە ! دەنگی دەنگی هونەرمەندێکە کە ساڵا نێک بە هونەرەوە خەریک بووبێت ، سۆزی سۆزی مرۆڤێکە کە ئازاری خۆی و هه مووان دەردەبڕێ .. گوتنی گوتنی هونەرمەندێکە ئاستێکی بەرزی بڕێبێت !

پیاوێک.. بەناوی (ئێلخانی بابا بەگی) لە گوتنا هونەرمەند ، لەدەنگدا کەم وێنە! لە سۆزدا دڵ پڕ سۆز و غوربەت ! هونەرمەندێک لە لاسایی کردنەوە دا هونەرمەند .. لە هه ڵبژاردنی هونەرمەند..هونەرمەند لە هه ڵبژاردنی گۆرانی هونەرمەند .. پیاوێک بە دەقیقەیەک و چەند چرکەیەک دڵی هه مووانی داگیرکرد ، هه مووان سۆزیان بۆی جوڵاو دڵیان بۆی سوتاو کەوتنە پەسن دانی ! پیاوێ جارێکی تر لە دایک بووەوە !! ئێستا هه مووان لە خەمی ئەوەدان ژیانی ئەو پیاوە بگۆڕن !

ئەنجامی ئەم وڵات هه ژاند نە .. دەشێ ژیانی ئەم (ئێلخانی بابا بەگی) یە بگۆڕێ ! لە ژێر پییانەوە بیهێنتەوە سەر زەوی و بیهێنێتەوە نێو دڵان ! هیوادارم ئەمە بکر□ ! چۆن ئەم هه ڵچوونە ئەنجامی هه ڵچوونی سۆزێکی کاتیە ؛ سۆزی کاتی هه میشە تەمەن کورتە و کار نیوە ناچل !؟ چۆن کاری کاردانەوەی هه ڵچوونی سۆز .. بێ بەرنامەو تەمەن کورت و بێ یاساو دوور لەزانستە !؟ هه ر بۆیە ئەم کاردانەوەیە ، ئەگەر لەسەر خێر ژیانی هونەرمەند ئێلخانی بابا بەگی گۆڕی؛ ئەوا دەیان و سەتان ئێلخانی ترنابینێ و لەبیردەکات و نایانناسێ ؛ کە ئەوانیش ئەگەر هونەرمەند نەبن.. ئەوا خۆ مرۆڤن !؟ ئێلخانی بابا بەگی کەسێکی نە بوو دەستی بگرێ ! سێبەرێکی نە بوو لە ژێریا بح□و□نت□وە ! کاڕێکی نەبوو بیکات و نانێکی بە ڕەنجی شانی خۆی بەدەست بێنێ! ناچار ..بە عەشقەوە خۆی خستە سێبەری دەنگی پێاوێکی مەزن و دەستەو دامێنی هونەرمەندێکی مەزن بوو..هونەرمەندێک کە هه میشە باڵی کراوەتەوە .. بۆ خۆشەویستانی ، چ ئێستا کە هه ر تەنیا دەنگی ماوەو دەمێنێ ! چ ئەو ڕۆژگارەی کە بە جەستەش زیندوو بوو .. ژێر باڵی پڕ بوو لە بێکەس و لێقەوماوو نەخۆش و سەرخۆش ..سەرخۆش ونەخۆش لە پەنای دەنگە ئەفسوناویەکەی ئاسودە دەبوون و دەحەسانەوە ! ئەو پیاوە ئەو هونەرمەندە (حەسەن زیرەک) بوو ، ئەو حەسەن زیرەکە (گەوهه رێ) کی خۆی دا بە ئێلخانی بابا بەگی بێناوو دەس بەتاڵ و سەرلێ شێواو .. گەوهه رێک ؛ کە بە دەقیقەیەک و چەند چرکەیەک تەواوی ژیانی ئەو – ئێلخانی – یەی گۆڕێ ! گۆڕا نێک کە داهاتووی بە هیچ شێوەیەک لە ڕابردوو نەچێ

! ئەوەیە هونەر کە حاڵان دەگۆڕێ ..گۆڕا نێک کە هه رتەنیا بە هونەر
دەکرێ !؟ ئەو هونەرە هونەری هونەرمەند (حەسەن زیرەک) بوو ؛ ئەو
حەسەن زیرەکەی بەردەوام کەسان دەکات بە هونەرمەند ؛ بەردەوام
کەسان نانی هونەرەکەی ئەو دەخۆن ؛ ئەو حەسەن زیرەکەی کە بە دڵێکی
پڕ لە حەسرەتەوە پێش مردنی گوتی : هونەر بۆ من بە هرەیەکی نەدا ؛
هونەر بۆ من کارێکی نەکرد بە دوایەو□ بچم ! چۆن کوردم و بەکوردی
قسەدەکەم ؟!! حەسەن زیرەک هه ر تەنیا هونەرمەندێکی ئاواز بەخش
نەبوو ؛ خێرۆمە ندێکی نان بەخشیش بوو ! هونەرمەندێک بەردەوام
خەڵکانـێکی زۆر لـەسـەر نـانی هـونەرەکەی ئەو دەژیـان و دەژیـن !!
هونەرمەندێک بە مردوویش بە هانای لێقەوماوانەوە دەچێ و یارمەتیان
دەدات ، بەڵام، لە ڕۆژانی نەخۆشی ئەو کەس نە بوو بەهانای ئەوەوە
بچێ و هاواری دەکرد .. جێم نیە تیا بسرەوم خاکم بەسەر بێ کەس و
بێ دەر بێ مەی و مەیخـانـە خۆم ! هـاواری دەکرد..لەتەنهـایی شەوی
ژینا ئەنێم هه نگاوی کوێرانە ؛ هاواری دەکرد .. لە سی و سیپەڵاکم
دێتەدەر بۆسۆ !؟! بەڵێ زیرەک بێ کەس بوو .. بەڵام ؛ بوو بە کەسی
کەسان ..
چی بۆ ئێلخانی بابا بەگی بکرێت ؟! یارمەتی دانی ئەو هونەرمەندە
زانست و پشوو درێژی و سەرمایەو بەرنامەی دەوێ ؛ بەرنامەیەک وەک
مر□ق□ک بیگەڕێنتەوە نێو کەمەڵگاو چارەسەری نەخۆشیە دەروونی و
جەسـتـەییەکانی بکـات و سـێبـەرێکی ئـاسودەی پێ ببـەخشێ ونـانـێکی
سەربەرزانەی بخاتە بەردەم و هونەرمەندیەکەی بگرێتە باوەش !
بەڵێ .. ئەو ئێستا هونەرمەندە ، زۆرن ئەو دەنگخۆشانەی کە لاسایی
حەسەن زیرەک دەکەنەوە ؛ بەڵام ، هیچیان ئەو سۆزە گەرم و خەمگینـە
یان لە دەنگدا نەبوو ؛ هه ر بۆیە لەماوەیەکی یەکجار کەمدا ئەو
دەنگە بە دەقیقەیەک و چەنـد چـرکەیەک سـنـووری وڵاتـانی بڕی ولە
بڵاوبوونەوە دا ژمارەی پیوانەیی شکاند ! هونەرمەندێک لە گوتنەوەی
گۆرانی زیرەک دا تایبەتمەندی خۆی لەدەست نەداو داهێنانی زیرەکیشی
نە شیواند و گۆرانی زیرەکی بە ئاوازو گوتن وشێعرەوە وەک خۆی
گوت..نەک وەک زیرەک !
لە کۆتایی دا پێویستە سوپاسی بەڕێز (سەعید مەنسووری) بکەین کە
وێنەی گرتووە ، وێنەیەک لە گۆشەیەکی یەکجار گونجاو لەگەڵ حاڵی
ئێلخانی بابا بەگی ، وێنەیەک دەنگەکەی بەرزکردەوەو ڕەنگ و ڕووی
(ئێلخانی بابا بەگی) خۆشەویستکرد ! وێنەیەک لە چەند چرکەیەک دا
..ئێلخـانی بابـا بەگی لە موعتـادێکەوە کـرد بە هونەرمەنـد ..
هونەرمەندێک لە ژێر پێیان دۆزرایەوەو یەکسەر چووە نێودڵان … هه
روەها پێویستە سوپاسی ئەو هونەرمەندە فارسە بەڕێزە ش بکەین کە
ناوی (جابر بەهارمەست) ە و گۆرانیەکەی ئیدیت کردوو مۆسیقای

خستە سەر ، دیسان سوپاس ئەو بەڕێزە ش بکەین کە لەگەڵ چەند بەڕێزێک چووە سەراغی ماڵەکەی … بەداخەوە حاڵی ماڵ و منداڵەکەی ئەگەر موعتاد بوونەکەی لەدەرکەین لە هه ژاری دا لە حاڵئ ئەلخانی خراپتر بوون !؟ خانوێک و ماڵێک کە دەتگوت تازە لە نێو تەپ و تۆزی شەڕی یەکەمی جیهان هاتووتە دەرەوە ! خانوێک و ناو ماڵێک و ئەندامانی خانوادەکە هه ژاری لە ڕەنگ و ڕوویان دەچؤڕایەوە ؛ بەجۆرێک چاوی وێنەگرو هاوکارەکانی پڕ فرمێسک کرد ..ئەو چاو پڕ فرمێسک بوونە چاوی بینەرانیشی گرتەوە … تا گەیشتە چاوی منیش !!

دوا هه واڵ…

پێش کەمێک بەڕێزان (سەعید مەنسوری) و هاوکارانی بەڕێز (ئەلخانی بابابەگی) یان لە کەمپ دەرهێناو بەڕەنگ و بەرگێکی نوێوە کە دەستی منداڵە بچووکەکەی خۆی گرتبوو زۆر ئاسایی هه ڵس و کەوتی دەکردو لە نێو ئاپورای خەڵک دابوو وگوتی: ئەو خەڵکە کە یارمەتی منیان داوە ئێستا ، منیش هه وڵدەم لە داهاتوو یارمەتی کەسانی تر بدەم . بەو هیوایەی ژیانی داهاتووی ئەو بەڕێزە ، ژیانێکی نوێ بێت و سەرکەوتوو بێت لەو گۆڕانکاریە گەورەیەو بە هونەرو ژیانی کۆمەڵایەتیەوە ، وەک لە هه ڵس و کەوتیشی دەردەکەوێ دوور نیە بە ئاسانی ..ئاسایی ببێتەوە مرۆڤێکی نێو کۆمەڵ و جارێکی تر هونەرمەندانە بێتەوە سەر شانۆی ژیان .

**

**

https://www.youtube.com/watch?v=dZavlyHdv74

لینکی گۆرانی گەوهه رە بێدەنگی (ئەلخانی بابا بەگی)

**

https://www.facebook.com/100075325327041/videos/476773627610881

لینکی سەردانی بەڕێزان بۆ ماڵی (ئەلخانی بابا بەگی

**

وێنەی بەڕێز ئەلخانی بابەگی دوای دەرهێنانی لە کەمپ)

مەولود ئیبراهیم حەسەن – هەولێر ٢٨/٧/٢٠٢٢

کۆڵا نەکانی غەریبی.. شەماڵ بارەوانی

جەنتاکەمم پڕ کردووە لە دڵ تەنگی و

سواری کەشتی نامۆیی بووم

ملی ڕێگای مەرگم گرتوو□ تەبەر و

بەرەو کەناری سەراب

سەوڵی ماڵئاوایی لێدەدەم

دەمەوێ لە دوورگەی تەنیاییدا بگیرسێمەوە و

ببم بە هاوڕێی لم

چیرۆکی بەرد بۆ بێزاری بگێڕمەوە

داستانی خەمەکانم بۆ شەپۆڵی دەریا باسکەم

تابلۆی بێ ناسنامەییم

لە سەر دڵی دیواری غوڕبەت بە بۆیەی بێ ڕەنگی

بکێشم

هۆنراوەی گریان

لە سەر تاتەبەردی کەنار دەریای بێ ئۆقرەیی

هەڵبکۆڵم و

بێزاری هەناسەکانم ئاوێتەی هەوری دابڕان کەم

لە سەر لوتکەی چیای عەدەم

پەیکەرێک بۆ ناسۆریەکانم ڕۆ بنێم

یادەوەریەکانم

لە سەر پەردەی تەمی ئاسمانەوە بنووسم

ئەڕشیفی زامەکانم

بە باڵای تاوەری نیگەرانیدا هەڵبواسم و

یاداشتەکانم

بە سنووری جوگرافیای بیرچوونەوە بسپێرم و

ن□قل□تی بوونم بخەمە قەفەسی فەرامۆشییەوە

دەمەوێ

دۆکیۆمێنتی ئەسرینەکانم بسووتێنم و

ئەلبوومی ڕابردووم بسڕمەوە

دووبارە ببم بە تراویلکە و

پیاسەیەکی جادەی بێ هۆدەیی بکەم و

چۆڵەوانی ناخم تەی کەم و

کۆڵانەکانی غەریبی بژمێرم

لە سەر شۆستەی ماخولانیەتدا

قژی خەمەکانم بکەم بە پەت و

ئازارەکانی ڕۆحمی پێ لە سێدارە بدەم

دەمەوێ ببم بە هەڵم

ببم بە سێبەر

ببم بە هیچ
دەمەوێ

لە کافێی سەرگەردانیدا قاوەیەکی ڕەش

چون بەختم و تاڵ وەکو یادگاریەکانم بخۆمەوە

بڕۆمە باڕی بێزاری و

پێکێ مەی غوربەت بنووشم و

لە خەم مەست بم

لە نیشتمانی پەشیمانیدا

وڵاتی نامەی خەم وەرگرم و

لە فرمێسکی خوێندا بتوێمەوە

و

لە شەقامی بێ تاقەتی و

لە ناو تۆزی پێی غەریبیدا ون بم.

تابلۆ بێ گەلەرییەکان… شیعری : ئەرسەلان ئالانی

بەرپرسێکی زۆ بەلاح و ...
پۆلیسێکی نامورتاح .

فیلێکی بێ خەرتووشە و ...
کچە مۆدێلێکی شووشە .

کادرێکی جاسووس و ....
خەونێکی □□□□پڕ لەکابووس

حاجییەکی بێشەرەف و ...
ژنە عەرەبێکی نەجەف

پاشایەکی درۆزن و ....
مێگەلێک (بزن)

رسوایەکی سەربەرز و ....
مەردەکی لووت لە عەرز

ترسنۆکەکی ئازا و .....
میللەتەکی ناڕەزا

ماینەکی خرپن و ....
کورتانەکی چەکن

هاوینەکی تەڕ و .....
مزگەوتەکی بێ بەڕە

خوێندکارەکی زیرەک و ....
مودیرەکی بەچەک
ارسلان ئالانی

نووسەر و ڕۆشنبیران وشەی گەمژە!... زانا ڕزاق

سەرەتا ووشەی گەمژە یان کەم ئەقڵ بە ئەو مرۆڤانە بەکاردێت کە نەزانن بەڵام ئایا مرۆڤ هەن نەزان بن ؟ بێگومان نەخێر, چونکە هەموو مرۆڤێک شتێک دەزانێ کەواتە نەزان نیە، بەڵکو زانین و زانیاری هەیە لەگەڵ زانست ، بەس دەکرێ تۆ لە بوارێک شارەزایی باشت هەبێ یەکێکی تر بوارێکی تر ،
ئەمەش هەروەک فەیلەسوفە ئەزموونگەرەکان باسیان کردووە کە مێشکی مرۆق وەک لاپەڕەکی سپی وایە بەهۆی ئەزموونەوە شتەکان وەردەگرێت.

بۆ نموونە کاتێک مامۆستایەک فێر دەکات ئەوە ئەو فێرخوازە بەهۆی ئەو ئامرازانەی مامۆستا پێی دەدات دەخوێنێت، ئەوا بەو جۆرە ئەزموون دەکات. یان ووردە ووردە بەهۆی ئەزموونیەوە و ئاستی تێگەیشتووییەوە ڕێگای باشتر دەدۆزێتەوە ، بەڵام ئایا ئەو کەسە کە دەبێتە فێرخواز یان هەر شتێکی تر گەمژە و نەزان بووە

؟بێگومان نەخێر تەنیا لەوە زانیاری نەبووە چونکە پێشتر ئاوا فەرنەکراوەو ئەزموونی نەکردووە، دواتر ئەگەر بەو مانایە بێت ئەوا هەموو کەسەکانی تریش گەمژەبوونە بۆیە پێویست ناکات تۆ ڕۆشنبیر بیت یان نووسەر یان هەر شتێکی تر مرۆقی ترت پێ گەمژە بێت، چونکە ئەویش بیانووی خۆی هەیە بۆ ئەمە.

لێرەدا چەند نموونەیەک تر دەهێنینەوە بۆ ئەوەی ڕوونتری بکەینەوە :

نموونەی یەکەم

کاتێک تۆ لەبوارێک شارەزای یەکێکی تر لەبوارێکی تر ،ئەگەر تۆ ئەوت پێ گەمژە بێت ئەوا ئەویش تۆی پێ گەمژەیە ، هەردووکیشتان بە سەڵماندنی ئەمە قسەی خۆتان هەیە .

نموونەی دووەم

کاتێک تۆ و یەکێکی تر لەیەک بوار کار دەکەن ئەوا یەکێکتان شتێک دەزانێــت ئەوی تــر ئەوە نــازانێت ، ئەمەش مانــای ئەوە نیە ئەو گەمژەیە ؟!چونکە لەوانەیە ئەویش شتێک بزانێت تۆ نەیزانیت .

نموونەی تر

تۆ نووسەری یان بەشێوەیەکی گشتی بڵێین ڕۆشنبیری (چەمکی ڕۆشنبیر گشت بوارەکانی کۆمەڵگا دەگرێتەوە) ناکرێت تۆ خەڵکی تر بە گەمژە بزانیــت هەر نــاشبێ شتــی وا، چــونکە تۆ کــاتێک دەبیتە کەســێک لەو بوارانە و کاری تێدا دەکەی دەبێ خۆت بزانی کە ڕۆشنبیری و ڕوناکی فێری کەسی تر دەکەی ،ئەمەش واتاە تۆ دەبێ بزانی کە تۆش پێشتر وەک ئەو بــوویت دواتــر تۆ هــاتووی ئەو فێــر بکەیــت هەروەک چۆن تۆش فێربوویت .

نموونەی تر

ئەویش ئەوەیە کە دوو کەس دوو ڕێگای جیاواز دەگرن، ئەمەش بەهەمان شێوە،
تۆ ڕێگــای خۆت پێڕاستــە ئەویـــش ڕێگـــای خۆی ،ئەگەر تۆ ئەوت پێ گەمژەبێت ئەوا ئەویش تۆی پێ گەمژەیە چونکە هەروەک چۆن خۆت ئەو ڕێگایە بەڕاست دەزانی ئەویش ڕێگای خۆی بەڕاست دەزانێت …

لەکۆتاییدا پێم سەیرە کەسانێک وەک نووسەر و هەندێک کەسی بواری تر هەن خەڵکی تر بە گەمژە دەزانن ؟! باشە ئەوە ووتمان ئەوان ئەو شتە نازانن تۆ دەیزانی بۆچی لەجیاتی فێرکردنیان ووشەی گەمژەیان بە بەکاردێنی ؟یان لەوانەشە تۆ ئەو شتەی دەیزانی هەڵە بێت ڕاستیش

نەبێ ؟!یان لەوانەیە تۆ ئەو شتەی باسی دەکەی لە خۆتدا هەبێ یانی دژبەیەکی و دووفاقیت تۆ ئەوە نەزانیت .

تێبینی بەکارهێنانی ووشەی گەمژە لای من وەک ئەوە وایە مامۆستایەک بە فەرخوازەکەی بڵێ نەزان؟!ئەکرێ مامۆستا بە فەرخواز بڵێ نەزان ؟ ئەوە خۆت لە هەر بوارێکی کۆمەڵگای بیری لێبکەرەوە.

2022- 8- 2